

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**SAĞLIK ALANINDA FARKLI BÖLÜMLERDE LİSANSEĞİTİMİ ALAN
ÖĞRENCİLERİN ANATOMİ EĞİTİMİNE YÖNELİK YETERLİLİKLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI**

Derya ACAR

Kocaeli Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetmeliğinin
Anatomi Programı için Öngördüğü BİLİM UZMANLIĞI TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır

KOCAELİ

2018

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**SAĞLIK ALANINDA FARKLI BÖLÜMLERDE LİSANSEĞİTİMİ ALAN
ÖĞRENCİLERİN ANATOMİ EĞİTİMİNE YÖNELİK YETERLİLİKLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI**

Derya ACAR

Kocaeli Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetmeliğinin
Anatomi Programı için Öngördüğü BİLİM UZMANLIĞI TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır

Danışman: Prof. Dr. Tuncay ÇOLAK

Kocaeli Üniversitesi İnsan Etik Kurulu Onay Numarası: 2016/289

KOCAELİ

2018

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Tez Adı: Sağlık Alanında Farklı Bölümlerde Lisans Eğitimi Alan Öğrencilerin Anatomi Eğitimine Yönelik Yeterliliklerinin Karşılaştırılması

Tez yazarı: Derya ACAR

Tez savunma tarihi: 5 Ocak 2018

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Tuncay ÇOLAK

Bu çalışma, sınav kurumumuz tarafından Anatomi Anabilim Dalında BİLİM UZMANLIĞI TEZİ olarak kabul edilmiştir.

SINAV KURULU ÜYELERİ		İMZA
ÜNVANI	ADI SOYADI	
BAŞKAN(DANIŞMAN)	Prof. Dr. Tuncay ÇOLAK	
ÜYE	Prof. Dr. Belgin BAMAÇ	
ÜYE	Yrd. Doç. Dr. Seda SERTEL MEYVACI	

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.... /.... /2018

Prof. Dr. Sema AŞKIN KEÇELİ

KOÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖZET

Amaç: Sağlık alanında Anatomi eğitimi ile ilgili öğrencilerden alınan çeşitli geri bildirimlerin, uygulanacak olan programın içerik ve yöntemi ile ilgili yapılacak düzenlemelerde önemli bir yeri vardır. Eğitimde öğrenci görüşlerinin, eksikleri tamamlamada ve uygulanan yanlışları düzeltmede sıklıkla başvurulan bir yöntem olduğu gerçektir. Nitelikli sağlık personeli yetiştirmek amacıyla Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde yaptığımız çalışmayla öğrencilerin Anatomi Öz-Yeterliliklerini belirleyerek, öğrenci geri bildirim anketi ile birlikte fakülte bünyesinde bulunan dört bölümden ayrı ayrı elde edilen verilerini karşılaştırmayı amaçladık.

Yöntem: Çalışmamıza Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 102 Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Bölümü öğrencisi (yaş: 21,47±), 100 Hemşirelik Bölümü öğrencisi (yaş: 21,68±), 100 Ebelik Bölümü öğrencisi (yaş: 20,25±), 99 Çocuk Gelişimi Bölümü öğrencisi (yaş: 21,31±) katılmıştır. Bölümlerin kendi aralarında Anatomi eğitimine yönelik yeterliliklerinin karşılaştırılması ve ders hakkındaki geri dönüşlerini değerlendirmek amacıyla, 'anatomi öz-yeterlilik değerlendirme anketi' ve öğrenci geri bildirim anketleri uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 20.0 istatistik programı kullanılmıştır.

Bulgular: Uygulanan anatomi-öz yeterlilik anket sonuçlarına göre anketteki sorulara verilen cevaplar bölümlere göre karşılaştırıldığında 10 soruda FTR'nin sonuçlarının diğer bölümlere göre pozitif yönde, Çocuk Gelişimi Bölümü ise 12 soruda diğer bölümlere göre negatif yönde anlamlı bir fark çıkmıştır ($p<0,05$).

Sonuç: Bu sonuçlara göre FTR öğrencilerinin diğer bölümlere göre daha iyi bir eğitim almaya meyilli ve daha yüksek puanlarla üniversiteye gelmelerinin etken olduğu düşünülebilir. Öğrenci geri bildirim anketine göre en memnun öğrenci grubu FTR, ikinci sırada Hemşirelik, üçüncü sırada Çocuk Gelişimi ve dördüncü sırada Ebelik Bölümü yer almaktadır.

Bu sonuçlar bize öğrencilerin ders saatlerinde değişiklik talep ettiklerini ve laboratuvar, kadavra ve PDÖ gibi uygulamaların sayısının artmasının eğitimleri açısından iyi olacağını bildirmişlerdir.

Ayrıca Sağlık Bilimleri Fakülteleri'ne bağlı bu dört bölümdeki anatomi derslerinin eğitim programlarının, elde ettiğimiz veriler ışığı altında değerlendirilip güncellenebileceğini göstermiştir.

Anahtar Sözcükler: Anatomi, FTR, Hemşirelik, Ebelik, Çocuk Gelişimi, PDÖ.

ABSTRACT

Aim: Various feedbacks taken from the students related with the Anatomy education in the field of health has an important role in regulations to be made concerning the content and method of the program that will be implemented. It is a fact that opinions of the students in education are the frequently used method in eliminating deficiencies and correcting the mistakes. We have aimed at comparing the data obtained separately from four departments within the faculty and the student feedback questionnaire by determining Anatomy self-sufficiency of the students by means of the study carried out at the Faculty of Health Sciences on the purpose of bringing up qualified medical personnel.

Method: 102 students from Physical Therapy and Rehabilitation Department (age:21,47±), 100 students from Nursing Department (age:21,68±), 100 students from Midwifery Department (age:20,25±), 99 students from Child Development Department (age:21,31±) who study at the Faculty of Health Sciences have participated in our study. “Anatomy Self-Sufficiency Evaluation Questionnaire” and student feedback questionnaires have been implemented with the aim of comparing the sufficiency of the departments related with the Anatomy education between each other and evaluating their feedbacks concerning the lesson. SPSS 20.0 statistics program has been used for assessing the data.

Results: According to the results of the Anatomy self-sufficiency questionnaire that has been implemented, there has been a significant difference at the results of the FTR department positively in 10 questions compared to other departments and a significant difference at the results of the Child Development department negatively in 12 questions compared to other departments ($p < 0,05$).

Conclusion: According to these results, it can be supposed that FTR students tend to receive a better education compared to other departments and they enter the university with higher scores. According to the student feedback questionnaire, the most satisfied student group is PMR Department, the second one is Nursing Department, the third one is Child Development and the fourth one is Midwifery Department.

These results have pointed out that the students demand some changes in course hours and the increase in some practices such as laboratory, cadaver and PDÖ will be better for their education. Moreover, it has been recommended that the educational programs of anatomy courses at these four departments within faculties of health sciences can be assessed and updated in the light of the data we have obtained.

Key Words: Anatomy, FTR, Nursing, Midwifery, Child Development, PDÖ.

TEŞEKKÜR

Lisansüstü eğitim aldığım Anatomi Anabilim Dalı'nda her şeyden önce, anabilim dalına adaptasyonumda, çalışmalarımı yönlendirmede, araştırmalarımın her aşamasında bilgi, öneri ve yardımlarını esirgemeyen; akademik ortamda olduğu kadar insani ilişkilerde de sonsuz desteğiyle de gelişmeye katkıda bulunan danışman hocam ve Anabilim Dalı Başkanımız Sayın Prof. Dr. Tuncay ÇOLAK'a en derin duygularla teşekkür ederim.

Lisansüstü ders aşamasındaki katkılarından dolayı Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Belgin BAMAÇ'a, bilimsel araştırma yöntemleri ve istatistik konusunda her türlü desteğini esirgemeyen hocam Doç. Dr. Serap ÇOLAK'a ve tüm bölüm hocalarıma, ayrıca başta Arş. Gör. İsmail SİVRİ olmak üzere Anatomi Anabilim Dalındaki tüm araştırma görevlisi arkadaşlarıma, araştırmaya katılmayı kabul eden tüm öğrencilere ve çalışmalarım sürecinde her zaman beni destekleyen aileme teşekkürlerimi sunarım.

TEZİN AŞIRMA OLMADIĞI BİLDİRİSİ

Tezimde başka kaynaklardan yararlanılarak kullanılan yazı, bilgi, çizim, çizelge ve diğer malzemeler kaynakları gösterilerek verilmiştir. Tezimin herhangi bir yayından kısmen ya da tamamen aşırma olmadığını ve bir intihal programı kullanılarak test edildiğini beyan ederim.

05... / 01 / 2018

Derya ACAR

İmza

İÇİNDEKİLER

KABUL ve ONAY	iii
ÖZET.....	iv
İNGİLİZCE ÖZET.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
TEZİN AŞIRMA OLMADIĞI BİLDİRİSİ	vii
İÇİNDEKİLER	viii
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ	x
ÇİZİMLER DİZİNİ	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Öz Yeterlilik	7
1.2. Program Geliştirme.....	8
1.3. Öğrenci Geri Bildirimi	9
2. AMAÇ	10
3. YÖNTEM	11
3.1. Araştırma Grubu	11
3.2. Veri Toplama Aracı	11
3.3. Anketlerin Doldurulması	13
3.4. Veri Analiz Yöntemleri.....	13
4. BULGULAR.....	15
5. TARTIŞMA	53
5.1. Sınırlılıklar	57
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	58
KAYNAKLAR DİZİNİ.....	62
ÖZGEÇMİŞ	68
BİLİMSEL YAYINLAR.....	69
ETİK KURUL ONAYI	
TEZ DENETLEME LİSTESİ	
ANKETLER	

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

FTR: Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon

PDÖ: Probleme Dayalı Öğrenme

AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

SPSS: Statistical Package for Social Sciences

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 4.1.	Çalışmaya katılan Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin tanıtıcı özellikleri	15
Çizelge 4.2.	Çalışmaya katılan öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine ait bulgular	16
Çizelge 4.3.	'Anatomi ile ilgili yeni bir şey öğrenmek beni mutlu eder.' Sorusunun istatistiksel verileri.	20
Çizelge 4.4.	'Anatomi öğrenirken karşılaştığım sorunları kendi başıma çözebilmek için uğraşırım.' Sorusunun istatistiksel verileri.	21
Çizelge 4.5.	'Anatomi dersini çalışmanın kolay olduğunu düşünürüm.' Sorusunun istatistiksel verileri.	22
Çizelge 4.6.	'Anatomi ile ilgili yeni bir şey öğrenmem gerektiğinde zorlanırım.' Sorusunun istatistiksel verileri.	23
Çizelge 4.7.	'İşimde anatomi bilgisini kullanmak zorunda kalmak beni sıkıntıya sokar.' Sorusunun istatistiksel verileri.	24
Çizelge 4.8.	'Anatomi bilgimi kullanırken çoğunlukla sorun yaşıyorum.' Sorusunun istatistiksel verileri.	25
Çizelge 4.9.	'Anatomi fazlasıyla karışık bir derstir.' Sorusunun istatistiksel verileri.	26
Çizelge 4.10.	'Gerekli olmadıkça anatomi bilgimi kullanmam.' Sorusunun istatistiksel verileri.	27
Çizelge 4.11.	'Anatomi öğrenerek mesleğimde daha başarılı olacağıma inanırım.' Sorusunun istatistiksel verileri.	28
Çizelge 4.12.	'İyi bir anatomi bilgim olduğunu söyleyebilirim.' Sorusunun istatistiksel verileri.	29
Çizelge 4.13.	'Anatomi öğrenirken sorun yaşadığımda panik olurum.' Sorusunun istatistiksel verileri.	30

Çizelge 4.14.	‘İstekli olan herkesin anatomi öğrenebileceğine inanırım.’ Sorusunun istatistiksel verileri.	31
Çizelge 4.15.	‘İhtiyaçlarımı karşılayacak kadar anatomi bilgisine sahip olduğuna inanırım.’ Sorusunun istatistiksel verileri.	32
Çizelge 4.16.	‘Anatomi dersine çalışırken bir sorunla karşılaştığımda mutlaka birisinden yardım isterim.’ Sorusunun istatistiksel verileri.	33
Çizelge 4.17.	‘Anatomi bilgi eksikliği nedeniyle düzeltilemeyecek hatalar yapmaktan korkarım.’ Sorusunun istatistiksel verileri.	34
Çizelge 4.18.	‘Anatomi dersini kadavra ve maketler üzerinde yeterli süre eğitimini almazsam, eksik eğitim aldığımı düşünürüm.’ Sorusunun istatistiksel verileri.	35
Çizelge 4.19.	‘Anatomi dersini, anatomi üzerine eğitim almamış birinden almak istemem.’ Sorusunun istatistiksel verileri.	36
Çizelge 4.20.	‘Anatomi dersi mezun olmadan önce son sınıfta tekrar müfredata eklenmesini isterim.’ Sorusunun istatistiksel verileri.	37
Çizelge 4.21.	‘Anatomi dersinde en başta dersin içeriği ve ne öğrenileceği ifade ediliyor.’	38
Çizelge 4.22.	‘Derslerin teorik kısmının sayısı ve süresi yeterli.’	38
Çizelge 4.23.	‘Derslerin pratik kısmının sayısı ve süresi yeterli.’	39
Çizelge 4.24.	‘Anatomi dersi içeriği mesleki anlamda yetişmeme yardımcı oluyor.’	39
Çizelge 4.25.	‘Derse olan devamlı katılım anatomi dersinin başarısını artırır.’	40
Çizelge 4.26.	‘Derslerin işleniş yönteminden memnunum.’	40
Çizelge 4.27.	‘Öğretim görevlileri-üyeleri derse hazırlanarak geliyor.’	41
Çizelge 4.28.	‘Öğretim görevlileri-üyeleri anatomi eğitimi için uygun kişilerdir.’	41
Çizelge 4.29.	‘Öğretim görevlileri-üyeleri ile rahat iletişime geçebiliyorum.’	42
Çizelge 4.30.	‘Ders tam saatinde başlayıp tam saatinde bitiyor.’	42

Çizelge 4.31.	‘Ders bittiğinde konuyu anlamış olarak ayrılıyorum.’	43
Çizelge 4.32.	‘Dersin işlendiği yerin fiziki şartları öğrenme için uygun.’	43
Çizelge 4.33.	‘Ders notu, kitap, atlas, bulmada sorun yaşamıyorum.’	44
Çizelge 4.34.	‘Bir konu işlenirken diğer konularla ilişkilendirilerek anlatılıyor.’	44
Çizelge 4.35.	‘Ders esnasında klinik konulara da yer veriliyor.’	45
Çizelge 4.36.	‘Anatomiye zaman kaybı olarak görmüyorum.’	45
Çizelge 4.37.	‘Anatomi dersini seviyorum.’	46
Çizelge 4.38.	‘Hocalara ders dışında ulaşabiliyorum.’	46
Çizelge 4.39.	‘Anatomi derslerinin işlenişinden memnunum.’	47
Çizelge 4.40.	‘Almış olduğum anatomi dersini yeterli buluyorum.’	47
Çizelge 4.41.	‘Anatomi dersi seçmeli ders olsa bile seçerdim.’	48
Çizelge 4.42.	‘Anatomi sağlık fakültesinde okuduğumu hissettiren derslerin en başında geliyor.’	48
Çizelge 4.43.	‘Pratik derslere yeterli önem veriliyor.’	49
Çizelge 4.44.	‘Pratik derslerde yeterli kadavra ve maket üzerinden eğitim veriliyor.’	49
Çizelge 4.45.	‘Pratik dersleri zaman kaybı olarak görmüyorum.’	50
Çizelge 4.46.	‘Pratik derslerle beraber teorik bilgilerim pekişiyor.’	50
Çizelge 4.47.	‘Pratik derslerin işlenişinden memnunum.’	51
Çizelge 4.48.	‘Anatomi eğitiminin daha iyi değerlendirilebilmesi için pratik sınav şarttır.’	51

ÇİZİMLER DİZİNİ

- Çizim 4.1.** Anatomi dersiyle ilgili öğrenci geri bildirim anketlerinin memnuniyet sonuçlarının bölümlere göre karşılaştırılması. 52

1. GİRİŞ

Anatomi bilimi, insan vücudunun normal şeklini, yapısını, organlarını ve bu organların birbirleri arasındaki ilişkiyi inceleyen ve diğer tıp bilim dallarının da temelini oluşturan bilim dalıdır. Ana: çıkarmak, parçalara ayırmak; tome: kesmek anlamındadır. Greekçe'den türemiş bir kelime olup, Latince'de dissectio parçalamak kesmek anlamındadır (Arifoğlu 2016). Günümüzde tüm bu oluşumların daha ayrıntılı ve hatta moleküler düzeyde incelenmesi anatomi bilimine dair sınırları daha da genişletmiştir (Gökmen 2003).

Anatomi eğitimi ile öğrencilerin daha sonraki yıllarda alacakları derslerde gösterecekleri başarı, yapacakları çalışmaların niteliği, öğrencilere edindirilmesi amaçlanan davranışların kazanılma derecesi bakımından, eğitim süreci içerisinde önemli bir yere sahiptir. Bu pencereden baktığımızda, öğrencilerin anatomi dersi içeriğindeki konularda çok iyi yetiştirilmiş olması büyük önem taşır. Bu durumda anatomi eğitimi sürecinde verim elde edilmesi önemlidir (Acuner ve diğ. 1999).

Anatomi, geçmişten günümüze tıp eğitimi kapsamında temel bilimler altında en önemli yere sahip olmuştur (Carmichael ve Pawlina 2000). Anatomi dersi, hem tıp fakültelerinde, hem sağlık bilimleri fakültelerinde, hem de sağlık elemanı yetiştiren tüm okullarda en temel ders olma özelliğini taşır. Tıp terminolojisine ait terimlerin bir çoğunu içermesi, ezbere dayalı olması, her dönem ders programına dahil olmaması gibi nedenlerle öğrencileri en çok zorlayan derslerin başındadır. Anatomi dersini yeterli olarak almamış olan, anatomi ile alakalı temel bilgiye sahip olmayan öğrenciler ilerleyen sınıflarda bunun sıkıntısını fazlasıyla yaşamaktadırlar (Ozan 2014).

Anatomi dersini diğer derslerden ayıran özelliklerinden biri de ders esnasında kadavra kullanılabilmesidir. Kadavranın her okulda bulunamamasının nedeni ise kadavrayı temin etmenin ve kadavrayı saklamanın zorluklarına bağlanmıştır (McLachlan JC ve diğ. 2004, Aziz ve diğ. 2002, Kara ve diğ. 2012).

Anatomi, sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin insan vücudu ve organlarıyla ilk kez karşılaştıkları bir ders olması nedeniyle sağlık bilimleri alanında eğitim gördüklerini hissettiren derslerin en başında gelmektedir (Arı ve diğ. 2003, Kara ve diğ. 2012). Anatomi eğitimi sırasında yapılan diseksiyon işlemlerini takip etmek, insan vücudunun yapısını görerek öğrenmeyi sağlamaktadır. Bunun yanına ölüm durumuyla da yüzleşmelerini

sağlar. Kadavra üzerindeki uygulamalarla hayatın başlangıcı ve sonu üzerine düşünmesinin zeminini hazırlar (Marks ve diğ. 1997, Kara ve diğ. 2012). Bu sebepten dolayı anatomi laboratuvarları öğrencilerde anlamlı bir yere sahiptir. Anatomi laboratuvarlarında çocuksu davranışlar ve şakalaşmalar anatomistler tarafından kınanır, kabul görmez (Kara ve diğ. 2012).

Sağlık alanında eleman yetiştiren okullarda anatomi eğitimin nasıl olması gerektiği, hedefe ulaşmamız noktasında hangi eğitim metodolojisinin kullanılması gerektiği, anatomi eğitimine ayrılan zaman ve anatomi eğitiminin kimler tarafından verileceği hem ülkemizde hem de dünyada halen tartışma konusudur. Ayrıca hem ülkemiz hem de evrensel camiada anatomi eğitiminin etkinliğini artırmaya yönelik iyileştirme çalışmaları hala devam etmektedir (Arı ve diğ. 2003).

Anatomi eğitimine ne kadar süre ayrılması gerektiği, eğitimin nasıl ve kimler tarafından verileceği ve daha fazla nasıl faydalı olacağı mevzularında çeşitli görüşler öne sürülmüş (Phillips 1987, Pelin ve diğ. 2012). Bu görüşlerden en çok kabul edilen yaklaşımlar kuramsal ve uygulamaya ayrılan saatleri azaltmak olmuş (Phillips 1987, Adeyemi-Doro ve Ojeifo 1988, Nnodim 1988, Crisp 1989, Cross ve Laidler 1990, Pelin ve diğ. 2012). Bu değişimlere ek olarak, öğrenciler tarafından kadavra diseksiyonu yapılmaması, eğitim metodolojilerinden probleme dayalı öğretim üzerinde durulması, maketlerin, bilgisayar simülasyonlarının, gerçek modellerin, radyolojik görüntülerin kullanılması ön görülmüştür (Dinsmore ve diğ. 1999, McLachlan 2004, Leung ve diğ. 2006).

Konusu ne olursa olsun, eğitim durağan olmayan, aktif bir süreçtir. Bu özelliğinin bir sonucu olarak da bazı zamanlarda değişikliklere tabi olması doğaldır. 1980'lerin başından beri tıp eğitiminin niteliğinin geliştirilmesi ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır. 1988'de yayınlanan Edinburg Bildirgesi ve 1993 Dünya Tıp Eğitimi Zirvesi Önerileri, bu anlamda sürecin başlangıcı kabul edilebilir (Sayek ve diğ. 2010).

Tıp eğitiminin daha etkin nasıl uygulanabileceği yönündeki araştırmalar, eğitimin kendine has içinde bulundurduğu hareketliliğin etkisiyle hala sürmektedir. Bundan dolayı okullarda buna yönelik araştırmalar yapılmaya devam etmektedir. Öğrencilerin almış oldukları eğitimle ilgili görüşleri alınıp, değerlendirilip, eğitimin şekillenmesinde bir yol gösterici olarak dikkate alınmaktadır (Ramalingaswami 1987, Arı ve diğ. 2003).

Eğitimde öğrencinin rolü çok önemlidir. Eğitimin her aşamasında; amaçların ve müfredatların belirlenmesi noktasında, verilen eğitimi değerlendirmede, fakülte yönetimi

noktasında öğrenci görüşlerine başvurulması gerekmektedir (Fidan ve Aksakoğlu 1997, Ögetürk ve diğ. 2003).

Geleneksel tıbbi eğitimde, öğrencinin ne öğrenmiş olduğu, pratikte ne yapabiliyor olgusunun önüne geçmiş bulunuyordu. Olması gereken, öğrencilere sadece bilgiyi depolamak değil, öğrenmiş oldukları bilgiyi, günlük pratikte kullanabilecekleri tutum ve becerileri kazandırmak olmalıdır (General Medical Council 1993). Sağlık alanında eleman yetiştiren okullarda geleneksel ders anlatımları, deneyim temelli metotlara; rijit/standart uygulamalardan, zorunlu derslerin yanında seçmeli derslerinde bulunduğu esnek programlara; eğitici odaklı uygulamalardan, öğrenci merkezli yaklaşımlara doğru bir eğilim göstermektedir. Tıbbi eğitim, bilgi merkezli olmaktan çok, uygulama ve performans odaklı olmaya doğru bir yönelim içine girmiştir (Elizondo-Montemayor 2004).

Öğrencilerin; bilimsel, akılcı düşünme yetisine sahip, kendi kendine öğrenebilen, bilgiyi ezberlemek yerine bilgiye ulaşabilen ve bu bilgiyi mesleki hayatında kullanabilen, iletişim becerisine sahip, araştırmacı ve sorgulayan, ekip çalışmasına yatkın ve yaşam boyu öğrenmeye yatkın bireyler olarak yetişmesi gerekmektedir. Karşılaşmış olduğu bir bilgiyle eleştirel algılama yapabilme özelliği, bilginin keşfedilmesine dayanan bir öğrenme tarzı kazandırılması, pasif bilgi yerine merak uyandırma esas amaç olmalıdır. Bu pencereden bakıldığında anatomi eğitiminde teorik dersler kadar pratik derslerin önemi de azımsanmayacak kadar büyüktür (Dinsmore ve diğ. 1999).

Öğrencilerin derste görmüş oldukları teorik dersleri, maket ve kadavra üzerinde görerek, inceleyerek pekiştirmeleri pratik derslerin önemini gösterir. Kadavra sayısı ülkemizde okullarda genel itibarı ile az, kadavra başına düşen öğrenci miktarı ise fazladır. Sağlıkla ilgili eğitim veren okullarda en temel ders olma özelliğini taşıyan anatomi dersinin en verimli şekilde sürdürülebilmesi için kapsamlı bir çalışmaya gereksinim vardır. Bu durumun sağlanamaması durumunda, pratik dersler esnasında diğer uygulamaların kullanılması verimi artıracak bir yol olacaktır (Sayek ve diğ. 2010).

Türkiye dışındaki ülkelerde anatomi eğitimi sürecinde daha etkin uygulamalar kullanıldığı Cankur (1997) tarafından yapılan çalışmada saptanmıştır. Kadavra başına düşen öğrenci sayısı Japonya'da 2-4, Hindistan'da 10, Çin'de 4-8, Türkiye'de ise fakültelere göre değişmekle beraber kadavra başına 11-123 öğrenci düşmektedir. Anatomi dersi Hindistan ve diğer ülkelerde videobant ve bilgisayar disketlerinin kullanıldığı audio-visüel araçlardan faydalanırken, Türkiye' de asıl unsur slayt ve asetat uygulamalı amfi ders anlatımları şeklinde devam etmektedir.

Sağlık, ‘hem bedensel açıdan, hem ruhsal açıdan hem de sosyal açıdan tam bir iyi olma hali’ olarak tanımlanabilir. Buna yönelik sağlık hizmetleri en başta koruyucu sağlık hizmetleri olarak düşünülmelidir. Korumanın yetersiz kaldığı durumlarda tedavi edici hizmetler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda ilk karşımıza çıkan koruyucu ve ayaktan tedavi hizmetleri basamağı çok çeşitli sağlık personellerinin multidisipliner yaklaşımlarını gerektirmektedir (Başar ve Yorulmaz 1995).

Akut hastalıklarda, kronik hastalıklarda ve koruyucu sağlık hizmetlerinde doktor, fizyoterapist, hemşire, konuşma terapisti, sosyal hizmet uzmanı gibi sağlık ekiplerini içeren bir grubun iş birliği altında çalışılmalıdır (Organization W.H. 1958).

Ekip çalışması önemlidir ve birçok faydayı beraberinde getirir (Atwal ve Caldwell 2005). Literatürde ekip çalışmasına dair birçok model bulunmaktadır. Bunlar; interdisipliner, multidisipliner, transdisipliner modellerdir (Körner 2010).

Geçmiş yıllarda tıp daha çok gözleme dayalı ilerlerken, daha sonraları, zaman içinde oluşan bilgi birikimi ile büyük ilerlemelere sahne olmuştur. Sağlık alanında branşlaşma ve mesleki yönde çeşitlilik, sağlık alanında geçmişten günümüze oluşan birikimi ve sağlık hizmetlerine olan talep doğrultusunda yapılanmaya başlamıştır. Bu durumda hasta tek elden iyi ve kapsamlı sonuca ulaşamamaktadır ve böylece sağlık ekibi kavramı önümüze çıkmaktadır. Bu ekip birden fazla alanında yetkin elemanın kapsamlı, kaliteli ve etkin bir sağlık hizmeti sunabilmek için iyi bir koordinasyon ve iyi bir iletişim içinde çalıştığı bir birlik olarak kabul edilebilir. Günümüzde sağlık hizmetlerine yönelik ekipler çeşitliliğini artırmaktadır (Uçar 2016).

Berber çalışmak; sorumluluk, güven ve yeterlilik gerektiren bir durumdur (Henneman ve diğ. 1995). Ekip içi yeterlilik ve güven birbiriyle bağlantılıdır. Başarılı bir ekip için üyelerin birbirine güven duyması gerekir ve bu güvenin oluşabilmesi içinde ekipteki her elemanın kendi yetkin olduğu alanda tam donanımlı olması gerekir (Mariano 1988). Ekip üyesinin ekip içi çalışmasındaki katkısını anlamamız için uzman olduğu konu hakkında bilgisinin yeterli olup olmadığına bakmamız gerekmektedir.

Sağlık hizmetlerinde görev alan yetkin kişilerin çalışmasında ve faydalı olabilme noktasında yeterlilikleri üzerinde durulmuştur. Bu noktada aldıkları eğitim lisans düzeyinde başlanıp incelenmiş ve bilgiye dayalı eğitim yerine yeterliliğin ön planda tutulduğu eğitim modeli üzerinde durulmuştur (Barr 1998). Buna yönelik olarak da birden fazla eğitim modeli düzenlenmiş ve sağlık hizmeti ekiplerini yetiştiren okullardaki müfredatlarda bir dönüşüm hedef olmuştur (Hall ve Weaver 2001, Mitchell ve diğ. 1998).

Çağdaş sağlık hizmetlerinin gereksinimi olan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi amacıyla Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Bünyesinde Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon (FTR), Hemşirelik, Ebelik ve Çocuk Gelişimi bölümleri lisans düzeyinde eğitim vermeye devam etmektedir. FTR bölümünde birinci öğretim kontenjanı 90, ikinci öğretim kontenjanı 60'tır. Hemşirelik bölümü yalnızca birinci öğretim alanında 55 kontenjana sahiptir. Ebelik bölümü yalnızca birinci öğretim eğitim veriyor olup kontenjanı 80'dir. Çocuk gelişimi bölümü sadece birinci öğretim eğitimi veriyor olup kontenjanı 80'dir. Fakat bu sayılar yıl içinde yatay geçiş, dikey geçiş ve yabancı kontenjanları ile artmaktadır. Bu da beraberinde bir takım sorunları getirmektedir. Sayı arttıkça öğretim elemanı ve öğrenci arasındaki iletişim azalmakta, sınıfın kalabalık oluşu nedeniyle ders verimi düşmekte ve uygulamalı derslerde öğrenci başına düşen süre azalmaktadır.

FTR bölümünden mezun olan öğrenciler fizyoterapist, Hemşirelik bölümünden mezun olan öğrenciler 'Hemşire', Ebelik bölümünden mezun olan öğrencilere 'Ebe', Çocuk gelişiminden mezun öğrencilere 'Çocuk Gelişimci' ünvanları verilmektedir.

Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nden lisans mezunu olabilmek için 240 Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS)'ni (dönemlik 30 AKTS ve 8 yarıyıldan toplam 240 AKTS) geçer not alarak tamamlamış olması gerekir. Mezun durumunda olan öğrencilerimizin diplomaları Sağlık Bakanlığı tarafından tescil edilir durumdadır. Sağlık profesyonelleri olarak kariyerlerini sürdürebilmenin yanı sıra, isterlerse üst düzey akademik çalışmalara da bundan sonraki hayatlarında yer verebilirler.

Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'ndeki bölümlerde dört yıl süren eğitim öğretim süresince birinci sınıfta temel tıp bilimleri, ikinci sınıfta temel bölüm derslerine giriş, üçüncü sınıfta temel bölüm dersleri, dördüncü sınıfta klinik uygulama yer almaktadır. Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle beraber kazalardan dolayı oluşan komplikasyonlar azalmakta, yaşam süresi uzamaktadır. Öte yandan kronik hastalıklara sahip olan, kaza veya afetlere maruz kalıp engelli olan insanlar için hayatı daha da kolaylaştırmaya yönelik çalışmalar önem kazanmaktadır (Akçay 1994, WHA 2005).

Daha önceden sağlık modeli, hastalığın tedavisi patolojilerin giderilmesiyle ilgilenirken günümüzde sağlığın korunması ve geliştirilmesi, hastalıkların önüne geçilmesi, hastalık durumunda tedavi edilmesi ve ortaya çıkabilecek komplikasyonların önlenmesi, kişinin bulunduğu çevreyle bir bütün olarak ele alınmasına yönelik olarak planlanmaktadır (Akdemir ve Birol 2003).

Rehabilitasyona yönelik ilk uygulamalar Hipokrat ile başlamış olup, ekstremitelerin kullanılmamasına bağlı atrofileri egzersizle tedavi etmeye çalışmış, kilolu hastalara yürümeyle zayıflamayı önermiş ve takma cihazları tanımlamıştır. Sonraki zamanlarda Vincent de Paul'dün açılmasına ön ayak olduğu bir yurt ile rehabilitasyon fikri gelişmiş ve 2. Dünya Savaşı'ndan sonra yaralanan ve sakatlanan askerlerin hızlı bir şekilde artması ile rehabilitasyona yönelik ihtiyaç daha da artmıştır (Akdemir ve Birol 2003, Oğuz 2000).

Hemşirelik yardım mesleğidir. Bu yardımda ana amaç karşılıklı güvene dayalı bir iletişim içinde hastayı tanımak, bakıma gerek duyduğu problemlerini tanımlamak, sonuç olarak bireyi problemleri ile daha aktif baş edebilir, ihtiyaçlarını karşılayabilir hale gelmesini sağlamaktır (Smitherman ve Porter 1981).

Şimdiye kadar yapılmış çalışmalarda hemşirelerin kişiler arasındaki ilişkiler ve iletişim özelliklerinin kuvvetli olması hastalar üzerinde; memnuniyet derecelerinin artması, iyileşme motivasyonu, hastalık ve tedaviye uyum noktasında olumlu etkiler sergilediği gösterilmiştir (Daniels ve diğ. 1988).

Karabük Üniversitesinde, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde okutulan dersler, temel tıp dersleri, temel mesleki dersler, destek dersleri olarak gruplandırılabilir. Hemşirelik programında dersler kuramsal, uygulamalı, laboratuvar, araştırma proje yürütme, seminer ve makale sunumu şeklinde devam edip bireyleri mesleki yaşantıya hazırlamayı hedeflemektedir.

İnsanlığın başlangıcından bu yana insanların doğum olayı özel kişiler tarafından gerçekleştirilmiştir. Halk arasında ebe diye tanımlanan bu kişiler çoğu doğal yöntemlerden oluşan, farklı uygulamalarla yapılan doğuma yardımcı olmaktadır. Eski dönemlerde ebeler mesleği bilimsellikten uzakken, zamanla tıp alanındaki ilerlemelerle gelişmiş ve günümüzde ebeler mesleği bilim ve sanatı birleştirerek, hem bilimsel açıdan hem de etik değerler üzerine temellenmiş profesyonel bir bölüm olarak sağlık meslekleri arasındaki yerini almıştır. Dünya Sağlık Örgütü tarafından ebeler şöyle tanımlanmıştır: 'gebelik, doğum ve doğum sonu dönemde gerekli bakım ve danışmanlığı sağlamak, normal doğumları kendi sorumluluğunda yaptırmak, yeni doğanın bakımını ve aile planlaması danışmanlığını yapmak' (Arslan ve diğ. 2008).

1.1 Öz Yeterlilik

Öz yeterliliğin tanımı, Bandura'ya (1977) göre bireyin hayatında veya yaptığı işlerle ilgili karşılaştığı problemlerle başa çıkabilme, yeteneğidir. Daha sonra birçok araştırmacı öz yeterlilik kavramını geliştirmiş; farklı eğitim alanları ve meslek grupları üzerinde kullanmaya devam etmiştir (Acar ve diğ. 2017). Üniversitelerde hangi eğitim modellerinin uygulanması gerektiği ve bu eğitim modellerinde hangi metodların daha etkin uygulanması gerektiği konusu hala tartışma konusu olup, bunun üzerine yapılan çalışmalar mevcuttur (Büyükmumcu ve diğ. 2013, Akpınar ve diğ. 2004, Nkanginieme ve Eke 2001, Arı ve diğ. 2003, Arı ve Şendemir 2003, Arlı 2013, Colak ve diğ. 2014).

Öz yeterlilik, bireylerin bir soruna karşı harcadıkları çabayı, başarısızlıklara karşı tutumlarını, engellere karşı dirençlerini, sorunlarla uğraşırken yaşadıkları stresi etkilemektedir (Dönmez 2011). Öz yeterlilik, insanların duygusal durumlarını da etkiler. Öz yeterliliği düşük insanlar, herhangi bir konuyu gözlerinde büyüterek, gerçekte olduğundan daha büyük bir sorun haline getirerek, stresini artırır ve problem çözümünü zorlaştırarak, pes etme yoluna gider. Öz yeterliliği yüksek bireyler ise zor işlerde problem çözümüne huzurla yaklaşarak, problem çözme kısmında daha başarılı olurlar (Pajares 1996, Dönmez 2011). Kendilerini uğraştıran işlerden kaçmak yerine, amaçlarına konsantre olup, kendilerini motive ederek çaba göstermeye devam ederler (Bandura 1994).

Öz yeterlilik insanların duygusal tepkilerini ve düşünce tarzlarını oldukça etkilemektedir. Öz yeterliliği yüksek olan kişiler karmaşık olaylar karşısında hemen toparlanarak, hedeflerine konsantre olmaları ve yeni çevreler oluşturmasına imkân vermektedir (Scholz ve diğ. 2002). Düşük öz yeterliliğe sahip kişiler, yaşadıkları problemler karşısında kendilerini yetersiz hissedip, umutsuzluğa kapılma ve yapması gereken işten vazgeçme eğilimlerine sahiptirler. Bundan dolayı bireylerin başarı düzeyleri ve uğraştıkları işi devam ettirebilme yetenekleri; öz yeterlilik düzeylerinden oldukça etkilenmektedir (Pajares 2002, Dönmez 2011).

1.2 Program Geliştirme

Program geliştirme kavramı genel anlamda bir ülkenin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştirmek maksadıyla, eğitimin çeşitli düzeylerindeki özel hedefleri hayata geçirmeyi hedefleyen, bu hedefler doğrultusunda gerekli içerik ve ortam tasarımının planlandığı ve sonuç olarak hedeflere ulaşabilme düzeyinin ölçme değerlendirme biçimlerinin sistemli bir şekilde organize edildiği bir araştırma-geliştirme sürecidir (Taşpınar 1998).

Günümüzde bilim ve teknolojinin değişip, gelişmesi ülkelerinde bu değişime uyum sağlayabilmeleri için eğitim programlarını devamlı surette yenilemelerini gerekli kılmıştır (Kaptan ve Kuşakçı 2002, Gomleksiz ve Bulut 2007). Artık günümüzde öğrenme kavramı yalnızca ders anında anlatılanlardan ibaret olup, sınıf geçme üzerine yoğunlaşmaktan çıkmış, ‘yaşam boyu öğrenme’ doğrultusunda gelişmeye başlamıştır. Öğrenmenin tüm aşamalarında öğrencinin kendi kendini yönlendirebilmesi ve bu anlamda özgür ve özgün öğrenme yetileri kazanması amaçlanmaktadır. Eğitim sürecindeki bu bakış açısı yönünde, öğrencilerin ve öğretmenlerin rolleri, öğretim ve değerlendirme süreci tüm yönleriyle yeniden yapılandırılmaktadır (Ünal ve diğ. 2005, Bilir 2005).

Eğitim üzerine yapılmış olan birçok çalışma, öğrenmeyi etkileyen en temel faktörün ‘öğrenen bireyin şu anda ne bildiği’ neticesini ortaya koymuştur. Bundan dolayı öğrenme üzerine yapılan araştırmalar daha çok öğrenen bireyin neyi ve nasıl öğrendiği üzerinde durmaktadır (Özdemir ve diğ. 2002, Gomleksiz ve Bulut 2007).

Uygulanan eğitim programı sürecinde devam etmekte olan çalışmaları izlemek, bununla ilgili yapılabilecek değişiklik ve iyileştirme çalışmaları için eğitimle ilgili hem öğrencilerin hem de öğretim elemanlarının görüşlerine başvurmak amacıyla değerlendirme çalışmaları yapılır (Sarıkaya ve diğ. 2002).

Eğitim programının değerlendirilmesi, öğretim tasarımı ve program geliştirme sürecin bir parçasıdır. Program değerlendirme, hali hazırdaki programın geliştirilmesi ve etkinliğinin belirlenmesi gayesiyle yapılan eğitimle ilgili bilgi toplanması, analizi ve yorumlanması sürecidir. Program değerlendirme başlığı altında’ belli aralıklarla öğretim üyeleri ve öğrencilerden geri bildirim alınması ve ‘program değerlendirme sonuçlarının

fakülte yönetimi, akademisyenler ve öğrencilerle paylaşılması' hususu önemli bir ayrıntıdır (Mezuniyet Öncesi Tıp Ulusal Standartları 2014).

1.3 Öğrenci Geri Bildirimi

Purdue Üniversitesi 1927 yılında ilk kez öğrenci geri bildirimleriyle ilgili çalışma yapmıştır. Amerika'daki okullarda öğrenci geri bildirim uygulamasının kullanımının zaman içinde arttığı görülmüştür (Shwalb ve Shwalb 1992). Öğretim üyelerinin geri bildirimlerinin önemi kadar öğrenci geri bildirimleri de değerlidir. Bu sayede öğretim elemanları, öğretme kalitesi noktasında kendini değerlendirme şansı bulur; öğrenciler de bu sayede eğitim sürecini yönlendirebilirler (Cashin 1988, Lawall 1998, Kulik 2001).

Eğitim, yapısında durağanlığı barındırmayan, değişime zamanın şartlarına göre açık olan bir süreçtir. Bundan dolayıdır ki çeşitli eğitim alanlarında devam etmekte olan programlar ve eğitim modelleri zaman zaman iyileştirmeye, geliştirilmeye ve değiştirilmeye ihtiyaç duymaktadırlar. Bu süreç içinde alışılmış programları terk etmek bazen çeşitli problemlere neden olabilmektedir. Fakat ortaya çıkan sorunlar ya uyum süreci içinde zamanla kaybolur ya da çözülmesi gereken bir durum halini alabilir (Arı ve diğ. 2003).

Geleneksel eğitim modelinde yazılı ve sözlü sınavlarda öğrencinin aldığı notlarla öğrencilerin başarıları ölçülürken, eğitimin niteliği ve kalitesi tam olarak ölçülememektedir. Artık eğitim programları zaman içinde öğrenci merkezli bir hal almaya başlamıştır. Bu durum da eğitim programlarındaki değişim ve gelişim aşamalarında öğrencilerin süreç üzerindeki rolünün artmasına olanak sağlamıştır. Öğrenci geri bildirimleri, öğrencilerin yaşamış oldukları deneyimlerin birer yansımasıdır. Programların düzenlenmesi sürecinde öğrenci geri bildirimleri adeta bir rehber hükmündedir (Özvarış ve diğ. 2001).

2. AMAÇ

Başarılı bir eğitim programı hazırlanmasında eğitimciler olduğu kadar, öğrenci de önemlidir. Sağlık alanında öğrencilerden alınan çeşitli geri bildirimlerin, uygulanacak olan programın içerik ve yöntemi ile ilgili yapılacak düzenlemelerde önemli bir yeri vardır (Yüksek Öğretim Kurulu, 2000). Eğitimin öğrenci merkezli bir yapıya dönmesiyle beraber öğrenci görüşlerinin, eksikleri tamamlamada ve uygulanan yanlışları düzeltmede sıklıkla başvurulan bir yöntem olduğu gerçektir (Kulik, 2001, Tuygar 2014).

Günümüzde insan ömrü uzamış ve sağlık alanında yetkin eleman sayısına olan ihtiyaç artmıştır. Bu anlamda Sağlık Bilimleri Fakülteleri'nin sayısı ülkemizde son yıllarda artış göstermiş, kontenjanlar artırılmıştır ve mesleki öz yeterliliği yüksek elemanlara gereksinim artmıştır. Mesleki öz yeterliliklerin başında meslek hayatları boyunca kullanacakları bilgileri içeren dersler ve aldıkları eğitim yatmaktadır. Bu eğitimlerin başında insan vücudunun temelini oluşturan Anatomi dersi yer almaktadır. Anatomi dersi öğrencilere sağlık alanında okuduğunu hissettiren derslerin en başında gelmektedir. Nitelikli sağlık personeli yetiştirmek amacıyla Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde yaptığımız çalışmayla öğrencilerin Anatomi Öz Yeterlilikleri ve öğrenci geri bildirim anketini fakülte bünyesinde bulunan dört bölümden (FTR, Hemşirelik, Ebelik, Çocuk Gelişimi) ayrı ayrı alıp karşılaştırmayı amaçladık. Ayrıca sağlık bilimleri fakültelerine bağlı bu dört bölümdeki anatomi derslerinin eğitim programlarının elde ettiğimiz veriler ışığı altında değerlendirilip güncellenebileceğini önermeyi amaçlamaktayız. Alacağımız geri bildirimlerle, uygulanacak olan Anatomi Eğitimi'ne yeni bir yön vermeyi hedefledik.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Grubu

Çalışmanın evren ve örneklemini, Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 102 Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Bölümü öğrencisi (yaş ortalaması $21,47 \pm 1,34$), 100 Hemşirelik Bölümü öğrencisi (yaş ortalaması $21,68 \pm 1,08$), 100 Ebelik Bölümü öğrencisi (yaş ortalaması $20,25 \pm 1,52$), 99 Çocuk Gelişimi Bölümü öğrencisi (yaş ortalaması $21,31 \pm 2,45$) oluşturmaktadır. Bölümlerin kendi aralarında Anatomi eğitimine yönelik yeterliliklerinin karşılaştırılması ve ders hakkında ki geri dönüşlerini değerlendirmek amacıyla kullanılan anketler Statistical Package for Social Sciences (SPSS.20) istatistik programında değerlendirilmiştir.

3.2. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, bilgi toplama tekniği olarak anketler uygulanmıştır. Yapılan araştırmada üç adet anket kullanılmıştır. Birincisi; 14 sorudan oluşan; '**öğrenci bilgi formu**' dur. İkinci anket; 18 sorudan oluşan '**anatomi öz yeterlilik anketi**', üçüncü anket 28 sorudan oluşan '**öğrenci geri bildirim anketi**'dir. Anketler literatür incelenerek düzenlenmiştir.

Öğrenci bilgi formunda; mezun olduğu lise, sınıfı, dönem tekrarı durumu, öğrenim gördüğü bölümü kendi isteğiyle seçme durumu, yaşı, anatomi dersinin işlenişiyle ilgili olarak öğrenci geri bildirimleri alınması hakkındaki yorumu, anatomi eğitiminde kullanılan metodlar hakkındaki düşünceleri, anatomi alanında uzmanlaşmaya istek durumu, anatomi dersinin müfredatta hangi sınıfta olması gerektiği düşüncesi, laboratuvar çalışmaları sırasında kullanılan materyal metod hakkındaki düşünceleri, anatomi dersini içeren bir PDÖ(probleme dayalı öğrenme) oturumuna katılım durumu, ders programında anatomi dersinin hangi saatler arasında yer alması başlıkları için açık uçlu ve çoktan seçmeli sorular yöneltilmiştir. Literatür incelenerek araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir (Ek-1, öğrenci bilgi formu).

Veri toplama için kullandığımız araçlardan ikinci sıradaki anatomi öz yeterlilik anketidir (Ek-2, anatomi öz yeterlilik anketi). Bu anket hazırlanırken çeşitli eğitim ve meslekler üzerine uygulanmış olan Bandura'nın (1977) öz-yeterlilik için geliştirmiş olduğu anketten yararlanılmıştır. Uyguladığımız anketteki sorular şunlardır;

1. Anatomi dersinde yeni bir bilgi öğrenmek beni mutlu eder.
2. Anatomi öğrenirken karşılaştığım sorunları kendi başıma çözebilmek için uğraşırım.
3. Anatomi dersini çalışmanın kolay olduğunu düşünürüm.
4. Anatomi ile ilgili yeni bir şey öğrenmem gerektiğinde zorlanırım.
5. İşimde anatomi bilgisini kullanmak zorunda kalmak beni sıkıntıya sokar.
6. Anatomi bilgimi kullanırken çoğunlukla sorun yaşarım.
7. Anatomi benim için fazlasıyla karışık bir derstir.
8. Gerekli olmadıkça anatomi bilgimi kullanmam.
9. Anatomi öğrenerek mesleğimde daha başarılı olacağıma inanırım.
10. İyi bir anatomi bilgim olduğunu söyleyebilirim.
11. Anatomi öğrenirken sorun yaşadığımda panik olurum.
12. İstekli olan herkesin anatomi öğrenebileceğine inanırım.
13. İhtiyaçlarımı karşılayacak kadar anatomi bilgisine sahip olduğuma inanırım.
14. Anatomi dersine çalışırken bir sorunla karşılaştığımda mutlaka birinden yardım isterim.
15. Anatomi bilgi eksikliği nedeniyle ve düzeltilmeyecek hatalar yapmaktan korkarım.
16. Anatomi dersini kadavra ve maketler üzerinde almazsam eksik eğitim aldığımı düşünürüm.
17. Anatomi dersini, anatomi üzerine eğitim almamış kişilerden almak istemem.
18. Anatomi dersi mezun olmadan önce son sınıfta tekrar müfredataeklenmesini isterim.

Sorularını içeren 18 soruluk bir anket öğrencilere yöneltilmiştir (EK-2 anatomi öz yeterlilik anketi). Kullanmış olduğumuz anketteki değerlendirme soruları ilgili literatür taranarak oluşturulmuş ve uzman görüşü alınmıştır (T. Çolak, S. Çolak, A. Özbek, B. Bamaç). Ankette yöneltilen sorular likert ölçeği kullanılarak 1' den 5'e kadar derecelendirilmiş olup; '1=kesinlikle katılmıyorum, 2=katılmıyorum, 3=kararsızım, 4=katılıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum' seçenekleri yer almıştır. Ankette puanlar değil,

sözlü ifadeler yer almaktadır, böylece anketin doldurulması dolduranlar için daha kolay bir hale gelmiştir. Araştırmaya katılan bireyler tarafından puanlama işlemi gerçekleştirilmiştir.

Veri toplamak için kullandığımız araçlardan üçüncüsü öğrenci geri bildirim anketidir (EK-3, öğrenci geri bildirim anketi (Tuygar 2014)). İlgili literatür taranarak oluşturulan ankette öğrencilere bir takım sorular yöneltilmiştir:

1. Anatomi dersinde en başta dersin içeriği ve ne öğrenileceği ifade ediliyor.
2. Derslerin teorik kısmının sayısı ve süresi yeterli.
3. Derslerin pratik kısmının sayısı ve süresi yeterli.
4. Anatomi dersi içeriğinin mesleki anlamda yetiştirmeye yardımcı oluyor.
5. Derse olan devamlı katılım anatomi dersinin başarısını artırır.
6. Derslerin işleniş yönteminden memnunum.
7. Öğretim görevlileri-üyeleri derse hazırlanarak geliyor.
8. Öğretim görevlileri-üyeleri anatomi eğitimi için uygun kişilerdir.
9. Öğretim görevlileri-üyeleri ile rahat iletişime geçebiliyorum.
10. Ders tam saatinde başlayıp bitiyor.
11. Ders bittiğinde konuyu anlamış olarak ayrılıyorum.
12. Dersin işlendiği yerin fiziki şartları öğrenme için uygun.
13. Ders notu, kitap, atlas bulmada sorun yaşamıyorum.
14. Bir konu işlenirken diğer konularla ilişkilendirilerek anlatılıyor.
15. Ders esnasında klinik konulara yer veriliyor.
16. Anatomiye zaman kaybı olarak görmüyorum.
17. Anatomi dersini seviyorum.
18. Hocalara ders dışında ulaşabiliyorum.
19. Anatomi derslerinin işlenişinden memnunum.

20. Almış olduğum anatomi dersini yeterli buluyorum.
21. Anatomi dersi seçmeli ders olsa bile seçerdim.
22. Anatomi sağlık fakültesinde okuduğunu hissettiren derslerin en başında gelip geliyor.
23. Pratik derslere yeterli önem veriliyor.
24. Pratik derslerde yeterli kadavra ve maket üzerinden eğitim veriliyor.
25. Pratik dersleri zaman kaybı olarak görmüyorum.
26. Pratik derslerle beraber teorik bilgilerim pekişiyor.
27. Pratik derslerin işlenişinden memnunum.
28. Anatomi eğitiminin daha iyi değerlendirilebilmesi için pratik sınavın şarttır.

Yukarıdaki yirmi sekiz soru öğrenciler tarafından değerlendirilmiştir (EK-3 öğrenci geri bildirim anketi). Anketteki sorular literatür taranarak ve uzman görüşü alınarak yapılandırılmıştır (T. Çolak, S. Çolak, A. Özbek, B. Bamaç). Likert tip ölçek kullanılmış olup; derecelendirme de 1: kesinlikle katılmıyorum, 2: katılmıyorum, 3: kararsızım, 4: katılıyorum, 5: kesinlikle katılıyorum ifadelerine yer verilmiştir. Katılımcılar cevap verirken kolaylık sağlama açısından puanlar değil sözel ifadeler kullanılmıştır.

3.3. Anketlerin Doldurulması

Anketin en başına yapacağımız araştırmanın adı, önemi, amacı, uygulama biçimi, ve araştırmanın gizliliğinin bilgilerini içeren bölüm eklenmiştir (EK-1, öğrenci bilgi formu). Anket dağıtılmadan önce bu bilgiler öğrencilerle sözel olarak anlatılmış ve anketler dağıtılmıştır. Fikirlerini, kendilerini baskı altında hissetmeden ifade edebilmeleri için anketi dolduran öğrencilere isim yazmalarının şart olmadığı ifade edilmiştir.

3.4. Veri Analiz Yöntemleri

Anketlerden elde ettiğimiz veriler, SPSS 20.0 programı kullanılarak değerlendirilmiştir.

4. BULGULAR

Çalışmamızda 102 FTR (%25,9), 100 Ebelik (%24,9), 100 Hemşirelik (%24,9), 99 Çocuk Gelişimi (%24,7) öğrencisi değerlendirmeye alınmıştır. Gruplardan elde edilen bulguların istatistiksel değerlendirmeleri aşağıdaki çizelgelerde verilmiştir. Çizelgelerde katılım sağlayan öğrencilerin, ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistik değerleri ile grupların karşılaştırılmalarına ait p değerleri verilmiştir.

Çizelge 4.1. Çalışmaya katılan Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin tanıtıcı özellikleri

Tanıtıcı Özellikler	Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	Hemşirelik	Ebelik	Çocuk Gelişimi
Eğitim Öğretime başlama yılı	2011	2010	2013	2013
Anatomi dersi almakta olan öğrenci sayısı	270	120	120	120
Anatomi dersine giren öğretim üyesi sayısı	2	2	2	2
Anatominin teorik toplam ders saati	4	3	3	3
Anatominin pratik toplam ders saati	4	2	2	0
Kullanılmakta olan kadavra sayısı	0	0	0	0
PDÖ oturumu ders saati toplamı	0	0	0	0
Uygulanan eğitim sistemi	Klasik	Klasik	Klasik	Klasik

Çizelge 4.2. Çalışmaya katılan öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine ait bulgular.

	n	f(%)
Mezun olduğu lise türü		
Genel Lise	62	15,5
Anadolu Lisesi	156	38,9
Fen Lisesi	13	3,2
Anadolu Öğretmen Lisesi	38	9,5
Diğer	132	32,9
TOPLAM	401	100
Şuan ki Sınıfı		
1	0	100
2	0	100
3	401	100
4	0	100
TOPLAM	401	100
Dönem Tekrarı Durumu		
Yapmış	12	3
Yapmamış	389	97
TOPLAM	401	100
Bölümünü İstereysek Seçme Durumu		
Evet	346	86,3
Hayır	55	13,7
TOPLAM	401	100

Çizelge 4.2. Çalışmaya katılan öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine ait bulgular.

Yaş grupları		
18 yaş altı	9	2,02
19-21	236	58,9
22 yaş üstü	156	38,9
TOPLAM	401	100
Cinsiyet		
Erkek	76	19
Kadın	325	81
TOPLAM	401	100
Öğrenci Geri Bildirimleri Hakkındaki Yorumu		
Gereklidir	384	95,8
Gerekli değildir	17	4,2
TOPLAM	401	100
Anatomi Dersi Başarısı için Hangisinin Geçerli Olduğu		
Kitap, atlas, kişisel çalışma	8	2
Sadece laboratuvar çalışması	10	2,5
İkisi de eşit ölçüde	93	23,2
İkisi de gereklidir ama kişisel çalışma daha önemlidir	84	20,9
İkisi de gereklidir ama laboratuvar çalışması daha önemlidir	206	51,4
TOPLAM	401	100
Anatomide uzmanlaşmayı düşünüp düşünmediği		
Evet	58	14,5
Hayır	213	53,1
Belki	130	32,4
TOPLAM	401	100

Çizelge 4.2. Çalışmaya katılan öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine ait bulgular.

Anatomi lisans eğitimi içinde hangi sınıfta yer almalı?		
1	258	64,3
2	95	23,7
3	39	9,7
4	9	2,2
TOPLAM	401	100
Laboratuvar çalışmalarında en fayda gördüğü çalışma türü		
Atlas/ders notları eşliğinde yalnız çalışmak	213	53,1
Arkadaşlarımla birlikte çalışmak	188	46,9
TOPLAM	401	100
Anatomi' ye yönelik PDÖ oturumuna katılım durumu		
Katıldım	0	0
Katılmadım	401	100
TOPLAM	401	100
Anatomi ders programında hangi saat aralığında bulunmalı		
08:30 - 10:10	61	15,2
10:20 - 12:20	223	56,6
13:25 - 15:05	96	23,9
15:15 - 16:55	21	5,2
TOPLAM	401	100

Çalışmaya katılan toplam 401 öğrencinin 102'si Fizyoterapi ve Rehabilitasyon (%25,9), 100'ü Ebelik (%24,9), 100'ü Hemşirelik (%24,9), 99'u Çocuk Gelişimi (%24,7) öğrencisidir.

401 öğrencinin tamamı 3. sınıf öğrencisidir. 9 (%2,2) öğrenci 18 yaş altı, 236 (58,9) öğrenci 19-21 yaşları arası, 156 (38,9) öğrenci 22 yaş ve üstüdür. Çalışmaya katılanların 76'sı (%19) erkek, 325'i (%81) kadındır.

384 (%95,8) öğrenci geri bildirim anketlerinin uygulanmasının gerekli olduğunu düşünürken, 17 (%4,2) öğrenci bunun gerekli olmadığını düşünmüştür.

346 (%86,3) öğrenci okumuş oldukları bölümü kendi isteğiyle seçmişken, 55 (%13,7) öğrenci okuduğu bölümü kendi isteğiyle seçmediğini belirtmiştir.

Öğrencilerden 8'i (%2), kitap ve atlas yardımıyla sadece kişisel çalışmanın yeterli olduğunu belirtmişken, 10'u (%2,5) sadece laboratuvar çalışmalarının yeterli olduğunu savunmuştur. 93'ü (%23,2) her ikisinin de eşit ölçüde gerekli olduğunu belirtmiştir. İkisi de gereklidir fakat kişisel çalışma daha önemlidir görüşüne sahip öğrencilerin sayısı 84 tür (%20,9). Öğrencilerin 206'sı (%51,4) İkisi de önemlidir fakat laboratuvar çalışmaları daha önemlidir görüşüne katılmaktadır.

58 (%14,5) öğrenci anatomide uzmanlaşmayı düşünürken, 213 (%53,1) öğrenci anatomide uzmanlaşmayı düşünmediğini vurgulamış. 130 öğrenci (%32,4) ise anatomide uzmanlaşmayı belki düşünebileceklerini vurgulamıştır.

258 (%64,3) öğrenci anatomi dersinin dört yıllık mezuniyet öncesi lisans eğitimi içerisinde birinci sınıfta yer alması gerektiğini düşünürken, 95 (%23,7) öğrenci ikinci sınıfta, 39 (%9,7) öğrenci üçüncü sınıfta, 9 (%2,2) öğrenci dördüncü sınıfta olması gerektiğini belirtmiştir.

Laboratuvar çalışmaları sırasında daha çok fayda gördüğü materyal-metodun atlas ve ders notları eşliğinde yalnız çalışmak olduğunu belirten öğrenci sayısı 213 (%53,1) iken, arkadaşlarla beraber çalışmayı savunan öğrenci sayısı 188 (%46,9) dir.

Çalışmaya katılan öğrencilerden hiçbiri daha önce bir PDÖ eğitimine katılmadıklarını bildirmişlerdir.

Öğrencilerin 61'i (%15,2) anatomi dersinin ders programı içerisinde 08:30-10:10 saatleri arasında yer alması gerektiğini savunurken, 223'i (%56,6) 10:20-12:00 saatleri arasında, 96'sı (%23,9) 13:25-15:05 saatleri arasında, 21'i (%5,2) 15:15-16:55 saatleri arasında yer alması gerektiğini savunmuştur.

Çalışmaya katılan öğrencilerin Anatomi Öz Yeterlilik anketine verdikleri cevapların bölümler arası karşılaştırılması.

Çizelge 4.3. ‘Anatomi ile ilgili yeni bir şey öğrenmek beni mutlu eder.’ Sorusunun istatistiksel verileri.

Bölüm	Bölüm	Ortalama	Std.Sapma	p
ÇOCUK GELİŞİMİ (n:99)	FTR	4,10	0,97	0,515
	Hemşire	3,82	0,94	0,000
	Ebe	3,61	1,14	0,011
FTR (n:102)	Çocuk	3,35	1,15	0,006
	Hemşire	3,82	0,94	0,000
	Ebe	3,61	1,14	0,365
HEMŞİRE (n:100)	Çocuk	3,35	1,15	0,950
	FTR	4,10	0,97	0,011
	Ebe	3,61	1,14	0,365
EBE (n:100)	Çocuk	3,35	1,15	0,515
	FTR	4,10	0,97	0,006
	Hemşire	3,82	0,94	0,950

Çizelge 4.3'te anatomi ile ilgili yeni bir şey öğrenmek beni mutlu eder sorusuna verdikleri cevaplar gruplar arasında incelendiğinde Ebelik Bölümünün cevapları ve FTR öğrencilerinin cevapları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p>0,05$). Çocuk Gelişimi bölümü öğrencilerinin verdiği cevaplar kıyaslandığında, bu soruya verilen cevaplarda FTR ve Hemşirelik öğrencileriyle aralarında anlamlı bir fark çıkmıştır ($p<0,05$).

Çizelge 4.4. ‘Anatomi öğrenirken karşılaştığım sorunları kendi başıma çözebilmek için uğraşırım.’ Sorusunun istatistiksel verileri.

Bölüm	Bölüm	Ortalama	Std.Sapma	p
ÇOCUK GELİŞİMİ (n:99)	FTR	3,75	0,94	0,000
	Hemşire	3,22	0,98	1,000
	Ebe	3,31	1,01	0,931
FTR (n:102)	Çocuk	3,11	1,01	0,000
	Hemşire	3,22	0,98	0,001
	Ebe	3,31	1,01	0,009
HEMŞİRE (n:100)	Çocuk	3,11	1,01	1,000
	FTR	3,75	0,94	0,001
	Ebe	3,31	1,01	1,000
EBE (n:100)	Çocuk	3,11	1,01	0,931
	FTR	3,75	0,94	0,009
	Hemşire	3,22	0,98	1,000

Çizelge 4.4 incelendiğinde FTR bölümünün cevapları diğer tüm bölümlerle kıyaslandığında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). FTR dışındaki tüm bölümlerin birbirleriyle arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$).

Çizelge 4.5. ‘Anatomi dersini çalışmanın kolay olduğunu düşünürüm.’ Sorusunun istatistiksel verileri.

Bölüm	Bölüm	Ortalama	Std. Sapma	p
ÇOCUK GELİŞİMİ (n:99)	FTR	2,70	1,02	0,001
	Hemşire	2,61	0,99	0,005
	Ebe	2,37	1,08	0,531
FTR (n:102)	Çocuk	2,12	1,01	0,001
	Hemşire	2,61	0,99	1,000
	Ebe	2,37	1,08	0,148
HEMŞİRE (n:100)	Çocuk	2,12	1,01	0,005
	FTR	2,70	1,02	1,000
	Ebe	2,37	1,08	0,597
EBE (n:100)	Çocuk	2,12	1,01	0,531
	FTR	2,70	1,02	0,148
	Hemşire	2,61	0,99	0,597

Çizelge 4.5 incelendiğinde, Çocuk Gelişimi öğrencilerinin verdikleri cevaplarla FTR ve Hemşirelik öğrencileri arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Ebelik Bölümü'nün diğer bölümlerle arasında anlamlı bir fark saptanamamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4.6. ‘Anatomi ile ilgili yeni bir şey öğrenmem gerektiğinde zorlanırım.’ Sorusunun istatistiksel verileri.

Bölüm	Bölüm	Ortalama	Std. Sapma	p
ÇOCUK GELİŞİMİ (n:99)	FTR	3,03	0,84	0,111
	Hemşire	2,98	1,03	0,042
	Ebe	3,15	0,91	0,840
FTR (n:102)	Çocuk	3,35	1,08	0,111
	Hemşire	2,98	1,03	1,000
	Ebe	3,15	0,91	1,000
HEMŞİRE (n:100)	Çocuk	3,35	1,08	0,042
	FTR	3,03	0,84	1,000
	Ebe	3,15	0,91	1,000
EBE (n:100)	Çocuk	3,35	1,08	0,840
	FTR	3,03	0,84	1,000
	Hemşire	2,98	1,03	1,000

Çizelge 4.6 incelendiğinde, yalnızca Çocuk Gelişimi öğrencilerinin verdikleri cevaplarla Hemşirelik arasında anlamlı bir fark varken ($p>0,05$), diğer bölümlerin aralarında anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4.7. ‘İşimde anatomi bilgisini kullanmak zorunda kalmak beni sıkıntıya sokar.’ Sorusunun istatistiksel verileri.

Bölüm	Bölüm	Ortalama	Std. Sapma	p
ÇOCUK GELİŞİMİ (n:99)	FTR	2,34	0,95	0,000
	Hemşire	2,72	1,00	0,003
	Ebe	2,71	0,95	0,002
FTR (n:102)	Çocuk	3,21	1,06	0,000
	Hemşire	2,72	1,00	0,042
	Ebe	2,71	0,95	0,052
HEMŞİRE (n:100)	Çocuk	3,21	1,06	0,003
	FTR	2,34	0,95	0,042
	Ebe	2,71	0,95	1,000
EBE (n:100)	Çocuk	3,21	1,06	0,002
	FTR	2,34	0,95	0,052
	Hemşire	2,72	1,00	1,000

Çizelge 4.7 incelendiğinde, Çocuk Gelişimi Bölümü öğrencileri ile diğer tüm bölümler arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$). Ebelik Bölümü öğrencilerinin FTR ve Hemşirelik öğrencileri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). FTR öğrencilerinin verdikleri cevaplarla Çocuk Gelişimi ve Hemşirelik öğrencilerinin verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir fark saptanmıştır ($p<0,05$).

Çizelge 4.8. ‘Anatomi bilgimi kullanırken çoğunlukla sorun yaşıyorum.’ Sorusunun istatistiksel verileri.

Bölüm	Bölüm	Ortalama	Std. Sapma	p
ÇOCUK GELİŞİMİ (n:99)	FTR	2,54	0,84	0,000
	Hemşire	2,92	0,96	0,038
	Ebe	2,86	0,92	0,009
FTR (n:102)	Çocuk	3,29	1,10	0,000
	Hemşire	2,92	0,96	0,030
	Ebe	2,86	0,92	0,108
HEMŞİRE (n:100)	Çocuk	3,29	1,10	0,038
	FTR	2,54	0,84	0,030
	Ebe	2,86	0,92	1,000
EBE (n:100)	Çocuk	3,29	1,10	0,009
	FTR	2,54	0,84	0,108
	Hemşire	2,92	0,96	1,000

Çizelge 4.8 incelendiğinde, Çocuk Gelişimi Bölümü'nün tüm bölümlerle arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Ebelik Bölümünün, Çocuk Gelişimi dışında diğer bölümlerle arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>0,05$). Hemşirelik Bölümü'nün verdiği cevaplarla Ebelik dışında ki tüm bölümlerle aralarında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$)

Çizelge 4.9. ‘Anatomi fazlasıyla karışık bir derstir.’ Sorusunun istatistiksel verileri.

Bölüm	Bölüm	Ortalama	Std. Sapma	p
ÇOCUK GELİŞİMİ (n:99)	FTR	2,56	0,95	0,000
	Hemşire	3,11	1,10	0,124
	Ebe	3,25	1,03	1,000
FTR (n:102)	Çocuk	3,45	1,10	0,000
	Hemşire	3,11	1,10	0,001
	Ebe	3,25	1,03	0,000
HEMŞİRE (n:100)	Çocuk	3,45	1,10	0,124
	FTR	2,56	0,95	0,001
	Ebe	3,25	1,03	1,000
EBE (n:100)	Çocuk	3,45	1,10	1,000
	FTR	2,56	0,95	0,000
	Hemşire	3,11	1,10	1,000

Çizelge 4.9 incelendiğinde, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Bölümü ile diğer tüm bölümler arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Bunun dışında diğer bölümlerin birbirleriyle arasında anlamlı bir farklılık söz konusu olmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4.10. ‘Gerekli olmadıkça anatomi bilgimi kullanmam.’ Sorusunun istatistiksel verileri.

Bölüm	Bölüm	Ortalama	Std. Sapma	p
ÇOCUK GELİŞİMİ (n:99)	FTR	2,40	0,96	0,000
	Hemşire	3,11	0,97	0,037
	Ebe	3,00	1,06	0,003
FTR (n:102)	Çocuk	3,51	1,05	0,000
	Hemşire	3,11	0,97	0,000
	Ebe	3,00	1,06	0,000
HEMŞİRE (n:100)	Çocuk	3,51	1,05	0,037
	FTR	2,40	0,96	0,000
	Ebe	3,00	1,06	1,000
EBE (n:100)	Çocuk	3,51	1,05	0,003
	FTR	2,40	0,96	0,000
	Hemşire	3,11	0,97	1,000

Çizelge 4.10’da gruplar karşılaştırıldığında FTR bölümünün diğer bölümlerle arasında anlamlı bir fark saptanmıştır ($p<0,05$). Çocuk Gelişimi bölümünün de diğer tüm bölümlerle arasında anlamlı bir fark olduğu gözlemlenmiştir ($p<0,05$). Ebelik ve Hemşirelik öğrencileri arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$).

Çizelge 4.11. ‘Anatomi öğrenerek mesleğimde daha başarılı olacağıma inanırım.’ Sorusunun istatistiksel verileri.

Bölüm	Bölüm	Ortalama	Std. Sapma	p
ÇOCUK GELİŞİMİ (n:99)	FTR	4,30	1,05	0,000
	Hemşire	3,77	0,98	0,004
	Ebe	3,83	1,12	0,001
FTR (n:102)	Çocuk	3,24	1,14	0,000
	Hemşire	3,77	0,98	0,003
	Ebe	3,83	1,12	0,011
HEMŞİRE (n:100)	Çocuk	3,24	1,14	0,004
	FTR	4,30	1,05	0,003
	Ebe	3,83	1,12	1,000
EBE (n:100)	Çocuk	3,24	1,14	0,001
	FTR	4,30	1,05	0,011
	Hemşire	3,77	0,98	1,000

Çizelge 4.11 incelendiğinde Çocuk Gelişimi öğrencilerinin verdiği cevaplarla diğer tüm bölümler arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). FTR öğrencilerinin verdiği cevaplarla diğer tüm bölümler arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Ebelik ve Hemşirelik arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4.12. ‘İyi bir anatomi bilgim olduğumu söyleyebilirim.’ Sorusunun istatistiksel verileri.

Bölüm	Bölüm	Ortalama	Std. Sapma	p
ÇOCUK GELİŞİMİ (n:99)	FTR	3,08	0,82	0,000
	Hemşire	2,79	1,07	0,001
	Ebe	2,69	1,00	0,019
FTR (n:102)	Çocuk	2,28	0,97	0,000
	Hemşire	2,79	1,07	0,208
	Ebe	2,69	1,00	0,027
HEMŞİRE (n:100)	Çocuk	2,28	0,97	0,001
	FTR	3,08	0,82	0,208
	Ebe	2,69	1,00	1,000
EBE (n:100)	Çocuk	2,28	0,97	0,019
	FTR	3,08	0,82	0,027
	Hemşire	2,79	1,07	1,000

Çizelge 4.12 incelendiğinde, Çocuk Gelişimi öğrencilerinin verdiği cevaplarla diğer tüm bölümler arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). FTR ve Ebelik Bölümü'nün verdiği cevaplar arasında anlamlılık mevcuttur ($p<0,05$). Hemşirelik Bölümü'nün cevaplarıyla Ebelik ve FTR arasında da anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$)

Çizelge 4.13. ‘Anatomi öğrenirken sorun yaşadığımda panik olurum.’ Sorusunun istatistiksel verileri.

Bölüm	Bölüm	Ortalama	Std. Sapma	p
ÇOCUK GELİŞİMİ (n:99)	FTR	3,08	1,00	0,1000
	Hemşire	2,96	1,10	0,1000
	Ebe	2,94	1,07	0,1000
FTR (n:102)	Çocuk	3,14	1,20	0,1000
	Hemşire	2,96	1,10	0,1000
	Ebe	2,94	1,07	0,1000
HEMŞİRE (n:100)	Çocuk	3,14	1,20	0,1000
	FTR	3,08	1,00	0,1000
	Ebe	2,94	1,07	0,1000
EBE (n:100)	Çocuk	3,14	1,20	1,000
	FTR	3,08	1,00	1,000
	Hemşire	2,96	1,10	1,000

Çizelge 4.13 incelendiğinde, tüm gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4.14. ‘İstekli olan herkesin anatomi öğrenebileceğine inanırım.’ Sorusunun istatistiksel verileri.

Bölüm	Bölüm	Ortalama	Std. Sapma	p
ÇOCUK GELİŞİMİ (n:99)	FTR	3,83	0,94	0,070
	Hemşire	3,46	1,13	0,1000
	Ebe	3,62	1,05	0,1000
FTR (n:102)	Çocuk	3,45	1,10	0,070
	Hemşire	3,46	1,13	0,076
	Ebe	3,62	1,05	0,918
HEMŞİRE (n:100)	Çocuk	3,45	1,10	0,1000
	FTR	3,83	0,94	0,076
	Ebe	3,62	1,05	0,1000
EBE (n:100)	Çocuk	3,45	1,10	0,1000
	FTR	3,83	0,94	0,918
	Hemşire	3,46	1,13	0,1000

Çizelge 4.14 incelendiğinde, tüm gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4.15. ‘İhtiyaçlarımı karşılayacak kadar anatomi bilgisine sahip olduğuna inanırım.’ Sorusunun istatistiksel verileri.

Bölüm	Bölüm	Ortalama	Std. Sapma	p
ÇOCUK GELİŞİMİ (n:99)	FTR	3,41	0,94	0,040
	Hemşire	3,42	0,99	0,035
	Ebe	3,16	0,97	0,1000
FTR (n:102)	Çocuk	3,03	1,06	0,040
	Hemşire	3,42	0,99	1,000
	Ebe	3,16	0,97	0,430
HEMŞİRE (n:100)	Çocuk	3,03	1,06	0,035
	FTR	3,41	0,94	0,1000
	Ebe	3,16	0,97	0,385
EBE (n:100)	Çocuk	3,03	1,06	0,1000
	FTR	3,41	0,94	0,430
	Hemşire	3,42	0,99	0,385

Çizelge 4.15 incelendiğinde, Ebelik öğrencilerinin verdiği cevaplarla diğer tüm bölümlerdeki öğrencilerin verdiği cevaplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$). Çocuk Gelişimi öğrencileriyle FTR ve Hemşirelik bölümlerinin cevapları arasında anlamlı bir fark vardır ($p<0,05$).

Çizelge 4.16. ‘Anatomi dersine çalışırken bir sorunla karşılaştığımda mutlaka birisinden yardım isterim.’ Sorusunun istatistiksel verileri.

Bölüm	Bölüm	Ortalama	Std. Sapma	p
ÇOCUK GELİŞİMİ (n:99)	FTR	3,35	1,05	1,000
	Hemşire	3,59	1,06	0,117
	Ebe	3,44	1,02	1,000
FTR (n:102)	Çocuk	3,24	1,05	1,000
	Hemşire	3,59	1,06	0,648
	Ebe	3,44	1,02	0,1000
HEMŞİRE (n:100)	Çocuk	3,24	1,05	0,117
	FTR	3,35	1,05	0,648
	Ebe	3,44	1,02	0,1000
EBE (n:100)	Çocuk	3,24	1,05	1,000
	FTR	3,35	1,05	1,000
	Hemşire	3,59	1,06	1,000

Çizelge 4.16 incelendiğinde, tüm gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4.17. ‘Anatomi bilgi eksikliği nedeniyle düzeltilemeyecek hatalar yapmaktan korkarım.’ Sorusunun istatistiksel verileri.

Bölüm	Bölüm	Ortalama	Std. Sapma	p
ÇOCUK GELİŞİMİ (n:99)	FTR	3,56	1,15	0,949
	Hemşire	3,66	1,05	0,236
	Ebe	3,51	1,02	1,000
FTR (n:102)	Çocuk	3,34	1,10	0,949
	Hemşire	3,66	1,05	1,000
	Ebe	3,51	1,02	1,000
HEMŞİRE (n:100)	Çocuk	3,34	1,10	0,236
	FTR	3,56	1,15	1,000
	Ebe	3,51	1,02	1,000
EBE (n:100)	Çocuk	3,34	1,10	1,000
	FTR	3,56	1,15	1,000
	Hemşire	3,66	1,05	1,000

Çizelge 4.17 incelendiğinde, tüm gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4.18. ‘Anatomi dersini kadavra ve maketler üzerinde yeterli süre eğitimini almazsam, eksik eğitim aldığımı düşünürüm.’ Sorusunun istatistiksel verileri.

Bölüm	Bölüm	Ortalama	Std. Sapma	p
ÇOCUK GELİŞİMİ (n:99)	FTR	4,34	1,18	1,000
	Hemşire	4,34	0,90	1,000
	Ebe	4,14	1,26	1,000
FTR (n:102)	Çocuk	4,25	1,22	1,000
	Hemşire	4,34	0,90	1,000
	Ebe	4,14	1,26	1,000
HEMŞİRE (n:100)	Çocuk	4,25	1,22	1,000
	FTR	4,34	1,18	1,000
	Ebe	4,14	1,26	1,000
EBE (n:100)	Çocuk	4,25	1,22	1,000
	FTR	4,34	1,18	1,000
	Hemşire	4,34	0,90	1,000

Çizelge 4.18 incelendiğinde, Çocuk Gelişimi ve diğer tüm bölümler arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir ($p<0,05$). FTR, Ebelik ve Hemşirelik bölümleri arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir ($p>0,05$).

Çizelge 4.19. ‘Anatomi dersini, anatomi üzerine eğitim almamış birinden almak istemem.’ Sorusunun istatistiksel verileri.

Bölüm	Bölüm	Ortalama	Std. Sapma	p
ÇOCUK GELİŞİMİ (n:99)	FTR	3,62	1,29	0,000
	Hemşire	3,95	1,13	0,000
	Ebe	3,40	1,41	0,000
FTR (n:102)	Çocuk	2,62	1,54	0,000
	Hemşire	3,95	1,13	0,484
	Ebe	3,40	1,41	1,000
HEMŞİRE (n:100)	Çocuk	2,62	1,54	0,000
	FTR	3,62	1,29	0,484
	Ebe	3,40	1,41	0,025
EBE (n:100)	Çocuk	2,62	1,54	0,000
	FTR	3,62	1,29	1,000
	Hemşire	3,95	1,13	0,025

Çizelge 4.19 incelendiğinde, tüm gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4.20. ‘Anatomi dersi mezun olmadan önce son sınıfta tekrar müfredata eklenmesini isterim.’ Sorusunun istatistiksel verileri.

Bölüm	Bölüm	Ortalama	Std. Sapma	p
ÇOCUK GELİŞİMİ (n:99)	FTR	3,62	1,29	0,000
	Hemşire	3,95	1,13	0,000
	Ebe	3,40	1,41	0,000
FTR (n:102)	Çocuk	2,62	1,54	0,000
	Hemşire	3,95	1,13	0,484
	Ebe	3,40	1,41	1,000
HEMŞİRE (n:100)	Çocuk	2,62	1,54	0,000
	FTR	3,62	1,29	0,484
	Ebe	3,40	1,41	0,025
EBE (n:100)	Çocuk	2,62	1,54	0,000
	FTR	3,62	1,29	1,000
	Hemşire	3,95	1,13	0,025

Çizelge 4.20 incelendiğinde, Çocuk Gelişimi ve diğer tüm bölümler arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir ($p<0,05$). Ebelik ve Hemşirelik bölümleri arasında da anlamlı bir fark gözlemlenmiştir ($p<0,05$). FTR öğrencilerinin verdikleri cevaplarla Ebe ve Hemşirelik bölümlerinin verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çalışmaya katılan öğrencilerin Öğrenci Geri Bildirim Anketine verdikleri cevapların frekans ve yüzdelerinin bölümler arası karşılaştırılması.

Çizelge 4.21. ‘Anatomi dersinde en başta dersin içeriği ve ne öğrenileceği ifade ediliyor.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	6	5,9	7	7	13	13	5	5,1
Katılmıyorum	15	14,7	9	9	20	20	11	11,1
Kararsızım	22	21,6	18	18	19	19	22	22,2
Katılıyorum	46	45,1	48	48	37	37	44	44,4
Kesinlikle Katılıyorum	13	12,7	18	18	11	11	17	17,2

Çizelge 4.22. ‘Derslerin teorik kısmının sayısı ve süresi yeterli.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	6	11,1	12	12	19	19	11	11,1
Katılmıyorum	22	21,6	19	19	30	30	25	25,3
Kararsızım	26	25,5	25	25	15	15	23	23,2
Katılıyorum	39	38,2	25	25	28	28	28	28,3
Kesinlikle Katılıyorum	9	8,8	19	19	8	8	12	12,1

Çizelge 4.23. ‘Derslerin pratik kısmının sayısı ve süresi yeterli.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	25	24,5	22	22	28	28	25	25,3
Katılmıyorum	42	41,2	14	14	39	39	31	31,3
Kararsızım	11	10,8	21	21	6	6	20	20,2
Katılıyorum	15	14,7	26	26	18	18	17	17,2
Kesinlikle Katılıyorum	9	8,8	17	17	9	9	6	6,1

Çizelge 4.24. ‘Anatomi dersi içeriği mesleki anlamda yetişmeme yardımcı oluyor.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	3	2,9	8	8	10	10	15	15,2
Katılmıyorum	12	11,8	11	11	14	14	13	13,1
Kararsızım	16	15,7	23	23	21	21	23	23,2
Katılıyorum	44	43,1	39	39	41	41	36	36,4
Kesinlikle Katılıyorum	27	26,5	19	19	14	14	12	12,1

Çizelge 4.25. ‘Derse olan devamlı katılım anatomi dersinin başarısını artırır.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	4	3,9	4	4	14	14	8	8,1
Katılmıyorum	7	6,9	7	7	5	5	4	4
Kararsızım	13	12,7	18	18	13	13	12	12,1
Katılıyorum	47	46,1	46	46	45	45	50	50,5
Kesinlikle Katılıyorum	31	30,4	25	25	23	23	25	25,3

Çizelge 4.26. ‘Derslerin işleniş yönteminden memnunum.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	16	15,7	13	13	28	28	24	24,2
Katılmıyorum	25	24,5	20	20	19	19	21	21,2
Kararsızım	41	40,2	31	31	32	32	27	27,3
Katılıyorum	15	14,7	21	21	13	13	20	20,2
Kesinlikle Katılıyorum	5	4,9	15	15	8	8	7	7,1

Çizelge 4.27. ‘Öğretim görevlileri-üyeleri derse hazırlanarak geliyor.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	5	4,9	12	12	19	19	3	3
Katılmıyorum	11	10,8	9	9	16	16	11	11
Kararsızım	32	31,4	24	24	30	30	29	29
Katılıyorum	47	46,1	37	37	32	32	39	39
Kesinlikle Katılıyorum	7	6,9	18	18	3	3	17	17

Çizelge 4.28. ‘Öğretim görevlileri-üyeleri anatomi eğitimi için uygun kişilerdir.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	10	9,8	5	5	15	15	3	3
Katılmıyorum	4	3,9	12	12	10	10	10	10,1
Kararsızım	40	39,2	26	26	30	30	33	33,3
Katılıyorum	42	41,2	35	35	36	36	36	36,4
Kesinlikle Katılıyorum	6	5,9	22	22	9	9	17	17,2

Çizelge 4.29. ‘Öğretim görevlileri-üyeleri ile rahat iletişime geçebiliyorum.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	7	6,9	7	7	13	13	7	71,1
Katılmıyorum	14	13,7	8	8	21	21	22	22,2
Kararsızım	30	29,4	25	25	33	33	19	19,2
Katılıyorum	39	38,2	43	43	29	29	42	42,4
Kesinlikle Katılıyorum	12	11,8	17	17	4	4	9	9,1

Çizelge 4.30. ‘Ders tam saatinde başlayıp tam saatinde bitiyor.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	8	7,8	4	4	18	18	8	8,1
Katılmıyorum	21	20,6	20	20	29	29	14	14,1
Kararsızım	41	40,2	27	27	16	16	26	26,3
Katılıyorum	28	27,5	40	40	32	32	42	42,4
Kesinlikle Katılıyorum	4	3,9	9	9	5	5	9	9,1

Çizelge 4.31. ‘Ders bittiğinde konuyu anlamış olarak ayrılıyorum.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	14	13,7	10	10	20	20	18	18,2
Katılmıyorum	25	24,5	23	23	31	31	24	24,2
Kararsızım	46	45,1	40	40	33	33	33	33,3
Katılıyorum	15	14,7	18	18	12	12	20	20,2
Kesinlikle Katılıyorum	2	2	9	9	4	4	4	4

Çizelge 4.32. ‘Dersin işlendiği yerin fiziki şartları öğrenme için uygun.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	20	19,6	20	20	18	18	16	16,2
Katılmıyorum	24	23,5	24	24	33	33	28	28,3
Kararsızım	32	31,4	24	24	31	31	27	27,3
Katılıyorum	21	20,6	19	19	14	14	23	23,2
Kesinlikle Katılıyorum	5	4,9	13	13	4	4	5	5,1

Çizelge 4.33. ‘Ders notu, kitap, atlas, bulmada sorun yaşamıyorum.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	11	11,1	14	14	16	16	11	11,1
Katılmıyorum	24	24,2	16	16	23	23	24	24,2
Kararsızım	22	22,2	22	22	30	30	22	22,2
Katılıyorum	38	38,4	33	33	27	27	38	38,4
Kesinlikle Katılıyorum	4	4	15	15	4	4	4	4

Çizelge 4.34. ‘Bir konu işlenirken diğer konularla ilişkilendirilerek anlatılıyor.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	8	7,8	15	15	13	13	2	2
Katılmıyorum	16	15,7	18	18	23	23	19	19,2
Kararsızım	36	35,3	24	24	27	27	29	29,3
Katılıyorum	39	38,2	31	31	32	32	41	41,4
Kesinlikle Katılıyorum	3	2,9	12	12	5	5	8	8,1

Çizelge 4.35. ‘Ders esnasında klinik konulara da yer veriliyor.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	12	11,8	11	11	12	12	13	13,1
Katılmıyorum	25	24,5	16	16	23	23	20	20,2
Kararsızım	27	26,5	30	30	37	37	31	31,3
Katılıyorum	26	25,5	30	30	22	22	30	30,3
Kesinlikle Katılıyorum	12	11,8	13	13	6	6	5	5,1

Çizelge 4.36. ‘Anatomiyi zaman kaybı olarak görmüyorum.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	11	10,8	5	5	6	6	11	11,1
Katılmıyorum	7	6,9	16	16	12	12	9	9,1
Kararsızım	7	6,9	15	15	15	15	23	23,2
Katılıyorum	32	31,4	36	36	40	40	42	42,4
Kesinlikle Katılıyorum	45	44,1	28	28	27	27	14	14,1

Çizelge 4.37. ‘Anatomi dersini seviyorum.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	4	3,9	7	7	10	10	16	16,2
Katılmıyorum	6	5,9	11	11	10	10	16	16,2
Kararsızım	14	13,7	28	28	32	32	29	29,3
Katılıyorum	49	48	38	38	31	31	29	29,3
Kesinlikle Katılıyorum	29	28,4	16	16	17	17	9	9,1

Çizelge 4.38. ‘Hocalara ders dışında ulaşabiliyorum.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	6	5,9	7	7	19	19	9	9,1
Katılmıyorum	9	8,8	16	16	29	29	20	20,2
Kararsızım	30	29,4	21	21	18	18	32	32,3
Katılıyorum	42	41,2	35	35	26	26	30	30,3
Kesinlikle Katılıyorum	15	14,7	21	21	7	7	8	8,1

Çizelge 4.39. ‘Anatomi derslerinin işlenişinden memnunum.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	16	15,7	16	16	27	27	20	20,2
Katılmıyorum	21	20,6	33	33	24	24	28	28,3
Kararsızım	38	37,3	35	35	26	26	22	22,2
Katılıyorum	18	17,6	23	23	16	16	25	25,3
Kesinlikle Katılıyorum	9	8,8	13	13	7	7	4	4

Çizelge 4.40. ‘Almış olduğum anatomi dersini yeterli buluyorum.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	12	11,8	23	23	33	33	16	16,2
Katılmıyorum	26	25,5	24	24	18	18	30	30,3
Kararsızım	28	27,5	20	20	23	23	25	25,3
Katılıyorum	26	25,5	22	22	17	17	22	22,2
Kesinlikle Katılıyorum	10	9,8	11	11	9	9	6	6,1

Çizelge 4.41. ‘Anatomi dersi seçmeli ders olsa bile seçerdim.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	6	5,9	16	16	18	18	24	24,2
Katılmıyorum	4	3,9	14	14	14	14	15	15,2
Kararsızım	18	17,6	13	13	25	25	25	25,3
Katılıyorum	35	34,3	37	37	31	31	24	24,2
Kesinlikle Katılıyorum	39	38,2	20	20	12	12	11	11,1

Çizelge 4.42. ‘Anatomi sağlık fakültesinde okuduğumu hissettiren derslerin en başında geliyor.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	5	4,9	13	13	17	17	10	10,1
Katılmıyorum	6	5,9	10	10	7	7	11	11,1
Kararsızım	8	7,8	23	23	18	18	15	15,2
Katılıyorum	40	39,2	34	34	32	32	39	39,4
Kesinlikle Katılıyorum	43	42,2	20	20	26	26	24	24,2

Çizelge 4.43. ‘Pratik derslere yeterli önem veriliyor.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	31	30,4	32	32	35	35	20	20,2
Katılmıyorum	30	29,4	15	15	15	15	24	24,2
Kararsızım	26	25,5	18	18	25	25	32	32,3
Katılıyorum	9	8,8	26	26	15	15	15	15,2
Kesinlikle Katılıyorum	6	5,9	9	9	10	10	8	8,1

Çizelge 4.44. ‘Pratik derslerde yeterli kadavra ve maket üzerinden eğitim veriliyor.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	55	53,9	35	35	38	38	37	37,4
Katılmıyorum	22	21,6	20	20	25	25	18	18,2
Kararsızım	9	8,8	12	12	15	15	21	21,2
Katılıyorum	10	9,8	19	19	11	11	17	17,2
Kesinlikle Katılıyorum	6	5,9	14	14	11	11	6	6,1

Çizelge 4.45. ‘Pratik dersleri zaman kaybı olarak görmüyorum.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	10	9,8	20	20	10	10	7	7,1
Katılmıyorum	4	3,9	6	6	14	14	6	6,1
Kararsızım	6	5,9	14	14	9	9	27	27,3
Katılıyorum	40	39,2	29	29	43	43	35	35,4
Kesinlikle Katılıyorum	42	41,2	31	31	24	24	24	24,2

Çizelge 4.46. ‘Pratik derslerle beraber teorik bilgilerim pekişiyor.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	5	4,9	13	13	8	8	8	8,1
Katılmıyorum	8	7,8	8	8	17	17	12	12,1
Kararsızım	12	11,8	12	12	20	20	31	31,3
Katılıyorum	38	37,3	38	38	34	34	35	35,4
Kesinlikle Katılıyorum	29	38,2	29	29	21	21	13	13,1

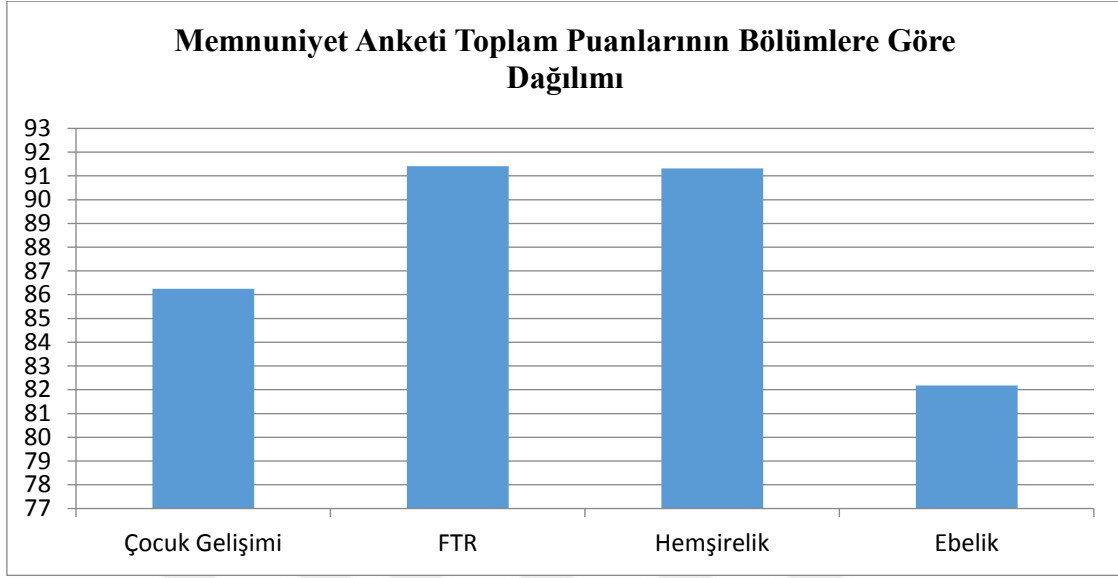
Çizelge 4.47. ‘Pratik derslerin işlenişinden memnunum.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	24	23,5	20	20	24	24	24	24,2
Katılmıyorum	23	22,5	13	13	19	19	18	18,2
Kararsızım	33	32,4	18	18	24	24	27	27,3
Katılıyorum	14	13,7	28	28	20	20	26	26,3
Kesinlikle Katılıyorum	8	7,8	21	21	13	13	4	4

Çizelge 4.48. ‘Anatomi eğitiminin daha iyi değerlendirilebilmesi için pratik sınav şarttır.’

	FTR		HEMŞİRELİK		EBELİK		ÇOCUK GELİŞİMİ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	7	6,9	11	11	13	11	15	15,2
Katılmıyorum	3	2,9	13	13	12	13	10	10,1
Kararsızım	11	10,8	15	15	28	15	26	26,3
Katılıyorum	34	33,3	26	26	29	26	29	29,3
Kesinlikle Katılıyorum	47	46,1	35	35	18	35	19	19,2

Çizim 4.1. Anatomi dersiyle ilgili öğrenci geri bildirim anketlerinin memnuniyet sonuçlarının bölümlere göre karşılaştırılması.

Çizelge 4.21’de en memnun bölüm FTR olurken, sıralamayı Hemşirelik, Çocuk Gelişimi, Ebelik takip etmiştir.

5. TARTIŞMA

Günümüzde insan ömrü bakım hizmetlerinin artmasıyla daha da uzamıştır. Bu da beraberinde sağlık alanında kalifiye eleman sayısının gereksinimini artırmaktadır. Sağlık, ‘hem bedensel açıdan, hem ruhsal açıdan hem de sosyal açıdan tam bir iyi olma hali’ olarak tanımlanabilir. Buna yönelik sağlık hizmetleri en başta koruyucu sağlık hizmetleri olarak düşünülmelidir. Korumanın yetersiz kaldığı durumlarda tedavi edici hizmetler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda ilk karşımıza çıkan koruyucu ve ayaktan tedavi hizmetleri basamağı çok çeşitli sağlık personellerinin multidisipliner yaklaşımlarını gerektirmektedir. (Başar ve Yorulmaz 1995).

Öz yeterlilikleri yüksek olan sağlık ekipleri, işlerini daha iyi yaparak, hem insanlara hem de kendilerine karşı olan sorumluluklarını daha iyi yerine getirebilmektedirler (Dönmez 2011). Anatomi, sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin insan vücudu ve organlarıyla ilk kez karşılaştıkları bir ders olması nedeniyle sağlık bilimleri alanında eğitim gördüklerini hissettiren derslerin en başında gelmektedir (Arı ve diğ. 2003).

Sağlık alanında eleman yetiştiren okullarda anatomi eğitiminin nasıl olması gerektiği, hedefe ulaşmamız noktasında hangi eğitim metodolojisinin kullanılması gerektiği, anatomi eğitimine ayrılan zaman ve anatomi eğitiminin kimler tarafından verileceği hem ülkemizde hem de dünyada halen tartışma konusudur. Ayrıca hem ülkemiz hem de evrensel camiada anatomi eğitiminin etkinliğini artırmaya yönelik iyileştirme çalışmaları hala devam etmektedir (Arı ve diğ. 2003).

Öz yeterlilik inancının eğitim alanında kullanıldığı çalışmalar vardır (Çolak 2013, Zimmerman 2000). Sağlık eğitimi alanında eğitim veren başta tıp fakültesi ve diğer bölümlerin öz yeterliliğini karşılaştıran çalışmalarda mevcuttur (Taşdemir 2015, Lök ve diğ. 2009). Biz de buradan yola çıkarak sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin anatomi dersi Anatomi öz yeterlilik inanç düzeylerini ölçmek ve karşılaştırmak istedik. Bu sayede bu bölümlerde daha verimli teorik ve pratik anatomi eğitimi verilmesi için veri elde etmiş olduk.

Karabük Üniversitesi'nde FTR'nin müfredatta 4 saat teorik, 4 saat pratik; Hemşirelik'in 3 saat teorik, 2 saat pratik; Ebelik'in 3 saat teorik, 2 saat pratik; Çocuk Gelişimi'nin 3 saat teorik ders saati bulunmaktadır.

Sağlık bilimleri fakültesinde yaptığımız çalışmada Anatomi öz yeterlilik inançlarını incelediğimizde (Çizelge 4.3) 'Anatomi ile ilgili yeni bir şey öğrenmek beni mutlu eder.' sorusuna verilen cevaplarda FTR öğrencilerinin verdiği cevapların ortalaması $4,09 \pm 0,96$ iken, Hemşirelik'in ortalaması $3,82 \pm 0,93$ dir. Bunları $3,61 (\pm 1,13)$ ortalaması ile Ebelik takip ederken, Çocuk Gelişimi'nin ortalaması $3,35 (\pm 1,14)$ 'tir. En yüksek ortalamayı FTR en düşük ortalamaya Çocuk Gelişimi sahiptir. Biz bu farkın FTR öğrencilerinin fakülteye daha yüksek puanla gelmiş olduğundan kaynaklandığını ve anatomi ders saatinin müfredatta diğer bölümlere göre daha fazla olmasından kaynaklandığını düşündük.

Çalışmamızda yer alan sorulardan 1. Soru (Çizelge 4.3), 2. Soru (Çizelge 4.4), 3. Soru (Çizelge 4.5), 5. Soru (Çizelge 4.7), 6. Soru (Çizelge 4,8), 7. Soru (Çizelge 4.9), 8. Soru (4.10), 9. Soru (Çizelge 4.11), 10. Soru (Çizelge 4.12) ve 17. Sorularda (Çizelge 4.19) FTR'nin cevaplarında anatomiye yönelik olumlu bir yön varken, en düşük cevaplar Çocuk Gelişimine aittir. Yapılan araştırmada en yüksekten en düşüğe göre öz yeterlilik sıralaması FTR, Hemşirelik, Ebelik ve Çocuk Gelişimi çıkmıştır. Yukarıda bahsettiğimiz bölümlere ait anatomi ders saatlerinin bu sonuçların çıkmasında etkin olduğunu düşünmekteyiz. Örneğin Çocuk Gelişimi bölümü anatomi eğitimine yönelik en düşük öz yeterliliğe sahip olan bölümdür. Bu sonuç bu bölüm öğrencilerinin sadece 3 saat teorik ve hiç pratik anatomi dersi almamalarından kaynaklıdır. Bilindiği gibi anatomi laboratuvarında kadavra maket ve piyes üzerinde öğrenilir. Anatomik dokuyu, gerek gerçeğini kadavra üstünde ve piyeste gerek makette gören bir öğrenci ile hiç görmeyip sadece teorisini alan bir öğrencinin anatomik öz yeterliliğinin aynı olması beklenemez.

Acar 2017 FTR'de öğrenim gören öğrencilerin anatomi bilgisi yönünden kendilerini daha yeterli gördükleri ve mesleki açıdan da, anatomi bilgisi olarak da kendilerine daha çok güvendiklerini ve bunun nedeninin anatomi dersinin müfredatta hem teorik hem de pratik ders saatinin diğer bölümlerden daha yüksek olmasına bağladığını, bizim çalışmamızla paralel olarak bildirmiştir.

Öz yeterlilik düzeyi yüksek kişilerin herhangi olumsuz bir durumda, ilgili olayla başa çıkabilmeleri ve çözüm üretebilmeleri daha kolaydır. Aynı zamanda öz yeterliliği yüksek olan bireylerin başarı düzeyleri de daha yüksektir (Dönmez 2011). Bizde çalışmamızda Sağlık Bilimleri Fakültesi'ne en yüksek puanla gelen FTR öğrencilerinde öz yeterlilik seviyesini en yüksek bulduk. Onu takip eden Hemşirelik öğrencileri de puanlamasına göre fakülte bünyesinde ikinci başarı sıralamasına sahiptir. Okulda puanlama sisteminde üçüncü sırada yer alan Ebelik öğrencileri, öz yeterlilikte de üçüncü sırayı almıştır. Dördüncü sırada, hem başarı puanı hem de öz yeterlilikte en alt seviyede olan Çocuk Gelişimi Bölüm'ü yer almaktadır. Aldıkları ders saatine bakıldığında da aynı sıranın olduğu görülmektedir. Bu farkın hem üniversiteye giriş puanları hem de müfredatta aldıkları anatomi ders saatleriyle ilişkili olduğunu düşünmekteyiz. Hem dört yıllık lisans eğitimleri boyunca müfredatta almış oldukları Anatomi ders sayısı hem de fakülteye girmek için sahip oldukları başarı sıralamasında FTR en yüksek, Çocuk Gelişimi en düşük öz yeterlilik düzeyine sahiptir.

Ek-3'te verilen Öğrenci Geri Bildirim anketinin sonuçlarına göre en memnun bölüm FTR olarak tespit edilmiştir. Bunu Hemşirelik, Çocuk Gelişimi ve Ebelik izlemektedir. Bu farkın çıkmasında da FTR'nin en yüksek puanla fakülteye başlamaları ve müfredatta en fazla saati almasıyla ilişkilendirdik. Acar (2017)' da bizim sonuçlarımıza paralel sonuçlar bulmuştur.

Sonuçlarımız, sağlık alanında Anatomi eğitimi ile ilgili öğrencilerden alınan çeşitli geri bildirimlerin, uygulanacak olan programın içerik ve yöntemi ile ilgili yapılacak düzenlemelerde önemli bir yeri olacağını göstermiştir. Ayrıca bizim uyguladığımız anketlerde olduğu gibi eğitimde öğrenci görüşlerinin, eksikleri tamamlamada ve uygulanan yanlışları düzeltmede sıklıkla başvurulan bir yöntem olduğunu düşünmekteyiz. Nitelikli fizyoterapist, hemşire, ebe ve çocuk gelişimci yetiştirmek amacıyla eğitim veren Sağlık Bilimleri Fakülteleri'nin Anatomi öz yeterliliklerini belirleyerek, öğrenci geri bildirim anketi ile birlikte fakülte bünyesinde bulunan dört bölümden ayrı ayrı verilerini elde etmiş olduk. Bu veriler bize öğrencilerin ders saatlerinde değişiklik talep ettiklerini, laboratuvar, kadavra ve PDÖ gibi uygulamalarda artışın eğitimleri açısından iyi olacağını göstermiştir. Ayrıca sağlık bilimleri fakültelerine bağlı bu dört bölümdeki anatomi derslerinin eğitim

programlarının elde ettiğimiz veriler ışığı altında değerlendirilip güncellenmesini önermekteyiz.

5.1 Sınırlılıklar

Çalışmada Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde 2016-2017 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılında 3. sınıf Anatomi dersini almış olan öğrencilerinin katılımı sağlanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerde gönüllülük esas alınmıştır. Anket uygulanırken öğrencilerin derslerden alıkonmamasına dikkat edilmiştir.

6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

1) ‘Anatomi ile ilgili yeni bir şey öğrenmek beni mutlu eder.’ Sorusu incelendiğinde Ebelik Bölümü’nün cevapları ve FTR öğrencilerinin cevapları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p>0,05$). Çocuk Gelişimi bölümü öğrencilerinin verdiği cevaplar kıyaslandığında, bu soruya verilen cevaplarda FTR ve Hemşirelik öğrencileriyle aralarında anlamlı bir fark çıkmıştır ($p<0,05$).

En düşük katılımı Çocuk Gelişimi ve Ebelik göstermiştir. Hemşirelerin katılımı Çocuk Gelişimi ve Ebelik’ ten daha yüksektir. En yüksek puanı verenler FTR öğrencileridir.

2) ‘Anatomi öğrenirken karşılaştığım sorunları kendi başıma çözebilmek için uğraşırım.’ Sorusu incelendiğinde FTR bölümünün cevapları diğer tüm bölümlerle kıyaslandığında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). FTR dışındaki tüm bölümlerin birbirleriyle arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$).

Bu soruya diğer bölümlerin hepsinden yüksek puanı FTR vermiştir.

3) ‘Anatomi dersini çalışmanın kolay olduğunu düşünürüm.’ incelendiğinde, Çocuk Gelişimi öğrencilerinin verdikleri cevaplarla FTR ve Hemşirelik öğrencileri arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Ebelik Bölümü’nün diğer bölümlerle arasında anlamlı bir fark saptanamamıştır ($p>0,05$).

Sorusuna verilen en yüksek cevaplar, FTR bölümünden çıkmıştır. En düşük cevaplar Çocuk Gelişimine aittir. Hemşirelik ve Ebelik öğrencileri birbirlerine yakın cevaplar vermiş olup FTR’ den daha düşük, Çocuk Gelişimi’nden daha yüksektir.

4) ‘Anatomiyle ilgili yeni bir şey öğrenmem gerektiğinde zorlanırım.’ Sorusu incelendiğinde, yalnızca Çocuk Gelişimi öğrencilerinin verdikleri cevaplarla Hemşirelik arasında anlamlı bir fark varken ($p>0,05$), diğer bölümlerin aralarında anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($p>0,05$).

Anatomi ile ilgili yeni bir şey öğrenmede en zorlanan bölüm Çocuk Gelişimi’dir. En yüksek puanı bu bölümün öğrencileri vermiştir.

5) ‘İşimde anatomi bilgisini kullanmak zorunda kalmak beni sıkıntıya sokar.’ Sorusu incelendiğinde, Çocuk Gelişimi Bölümü öğrencileri ile diğer tüm bölümler arasında

anlamli fark bulunmuştur ($p<0,05$). Ebelik Bölümü öğrencilerinin FTR ve Hemşirelik öğrencileri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). FTR öğrencilerinin verdikleri cevaplarla Çocuk Gelişimi ve Hemşirelik öğrencilerinin verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir fark saptanmıştır ($p<0,05$).

Sorusuna en düşük puanı veren bölüm FTR'dir. En çok sıkıntı yaşayan bölüm Çocuk Gelişimi ise bu soruya en yüksek ortalamalı cevabı vermiştir.

6) 'Anatomi bilgimi kullanırken çoğunlukla sorun yaşarım.' Sorusu incelendiğinde, Çocuk Gelişimi bölümünün tüm bölümlerle arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Ebelik Bölümünün, Çocuk Gelişimi dışında diğer bölümlerle arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>0,05$). Hemşirelik Bölümü'nün verdiği cevaplarla Ebelik dışında ki tüm bölümlerle aralarında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$)

Sorusuna en yüksek ortalamayı veren bölüm Çocuk Gelişimi'dir. En düşük ortalamayı veren bölüm ise FTR'dir.

7) 'Anatomi benim için fazlasıyla karışık bir derstir.' Sorusu incelendiğinde, FTR ile diğer tüm bölümler arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Bunun dışında diğer bölümlerin birbirleriyle arasında anlamlı bir farklılık söz konusu olmamıştır ($p>0,05$).

Anatomi'yi en karışık bulmayan bölüm en düşük ortalama ile FTR'dir. En karışık bulan bölüm ise en yüksek ortalamayla Çocuk Gelişimi'dir.

8) 'Gerekli olmadıkça anatomi bilgimi kullanmam.' Sorusunda gruplar karşılaştırıldığında FTR bölümünün diğer bölümlerle arasında anlamlı bir fark saptanmıştır ($p<0,05$). Çocuk Gelişimi bölümünün de diğer tüm bölümlerle arasında anlamlı bir fark olduğu gözlemlenmiştir ($p<0,05$). Ebelik ve Hemşirelik öğrencileri arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$).

Anatomi bilgilerini en çok kullanan bölüm bu soruya en düşük ortalamayı veren FTR olmuştur. Anatomi bilgisini gerekli olmadıkça kullanmayan bölüm ise en yüksek ortalamayla Çocuk Gelişimi olmuştur.

9) 'Anatomi öğrenerek mesleğimde daha başarılı olacağıma inanırım.' Sorusu incelendiğinde Çocuk Gelişimi öğrencilerinin verdiği cevaplarla diğer tüm bölümler arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). FTR öğrencilerinin verdiği cevaplarla

diğer tüm bölümler arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Ebelik ve Hemşirelik arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($p>0,05$).

Anatomi öğrenerek mesleğinde başarılı olacağına inanan ve en yüksek ortalamaya sahip bölüm FTR'dir. En düşük ortalamaya sahip bölüm ise Çocuk Gelişimi olup anatomi öğrenmenin meslekteki başarılarına etkisi olmadığına inanmaktadırlar.

10) 'İyi bir anatomi bilgim olduğumu söyleyebilirim.' Sorusu incelendiğinde, Çocuk Gelişimi öğrencilerinin verdiği cevaplarla diğer tüm bölümler arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). FTR ve Ebelik Bölümü'nün verdiği cevaplar arasında anlamlılık mevcuttur ($p<0,05$). Hemşirelik Bölümü'nün cevaplarıyla Ebelik ve FTR arasında da anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$).

Bölümler arasında iyi bir anatomi bilgisine sahip olduğunu düşünen, en yüksek puanlamayla FTR olurken, anatomi bilgisinin iyi olmadığını düşünen bölüm en düşük puanlamayla Çocuk Gelişimi olmuştur.

11)'Anatomi öğrenirken sorun yaşadığımda panik olurum.' Sorusu incelendiğinde, tüm gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tüm öğrenciler anatominin fazlasıyla karışık bir ders olduğunu belirtmişlerdir.

12) 'İstekli olan herkesin anatomi öğrenebileceğine inanırım.' Sorular incelendiğinde, tüm gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

13) 'İhtiyaçlarımı karşılayacak kadar anatomi bilgisine sahip olduğuma inanırım.' Sorusu incelendiğinde, Ebelik öğrencilerinin verdiği cevaplarla diğer tüm bölümlerdeki öğrencilerin verdiği cevaplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$). Çocuk Gelişimi öğrencileriyle FTR ve Hemşirelik bölümlerinin cevapları arasında anlamlı bir fark vardır ($p<0,05$).

Bu soruya en yüksek ortalamalı cevap Hemşirelik öğrencilerinden gelmiş olup, FTR onu izlemektedir. En düşük ortalamalı cevabı ise Çocuk Gelişimi vermiştir.

14) 'Anatomi dersine çalışırken bir sorunla karşılaştığımda mutlaka birisinden yardım isterim.' Sorusu incelendiğinde, tüm gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,005$).

Tüm gruplar birbirine paralel cevaplar vermiş olup, yanıtları bu görüşe katıldıkları yönündedir.

15) ‘Anatomi bilgi eksikliği nedeniyle düzeltilemeyecek hatalar yapmaktan korkarım.’ Sorusu incelendiğinde, tüm gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,005$).

Tüm gruplar birbirine paralel cevaplar vermiş olup, yanıtları bu görüşe katıldıkları yönündedir.

16) ‘Anatomi dersini kadavra ve maketler üzerinde yeterli süre eğitimini almazsam, eksik eğitim aldığımı düşünürüm.’ Sorusu incelendiğinde, Çocuk Gelişimi ve diğer tüm bölümler arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir ($p<0,05$). FTR, Ebelik ve Hemşirelik bölümleri arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir ($p>0,05$).

FTR, Ebelik ve Hemşirelik bölümleri kadavra ve maket eğitiminin önemli olduğu görüşünü desteklerken, Çocuk Gelişimi onlara kıyasla kadavra ve maket eğitiminin önemli bulmamıştır.

17) ‘Anatomi dersini, anatomi üzerine eğitim almamış birinden almak istemem.’ incelendiğinde, tüm gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tüm grupların ortalaması kesinlikle katılıyorum yönüne doğrudur. Öğrencilerin tamamı Anatomi Dersi’ni bu alanda eğitim görmüş birinden almak istemektedirler.

18) ‘Anatomi dersi mezun olmadan önce son sınıfta tekrar müfredata eklenmesini isterim.’ Sorusu incelendiğinde, Çocuk Gelişimi ve diğer tüm bölümler arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir ($p<0,05$). Ebelik ve Hemşirelik bölümleri arasında da anlamlı bir fark gözlemlenmiştir ($p<0,05$). FTR öğrencilerinin verdikleri cevaplarla Ebe ve Hemşirelik bölümlerinin verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Anatomi’nin tekrar müfredata konmasını en çok isteyen bölüm en yüksek cevap ortalamasıyla Hemşirelik’tir. Bunu FTR ve Ebelik izlemektedir. En düşük ortalamayla Çocuk Gelişimi öğrencileri Anatomi dersinin müfredata eklenmesini en az isteyen bölüm olmuştur.

KAYNAKLAR

Acar D, Colak T, Colak S, Gungor T, Yener DM, Aksu E, ... ,Ors A. . TheComparison of Self-EfficacyBeliefLevels on AnatomyEducationbetweentheUndergraduateStudentsfromPhysicalTherapyandRehabilitationDepartmentandt heAssociateStudentsfromVocational School of Health Services in Western Black SeaRegion*Journal of Educationand Learning*, 2017;6(3), 151.

Acuner AM, Yalçın M, Ersoy M, Tekdemir İ, Ersoy F . Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Dersine İlişkin Öğretme-Öğrenme Sürecinin Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 1999;52(04).

Adeyemi- Doro HO, OjeifoJ .Whatanatomyshallweteachmedicalanddentalstudents in a primaryhealthcarecurriculum?.*Medicaleducation*, 1988;22(5), 407-411.

Akçay T. Tekerlekli Sandalye Kullanan Paraplejik Hastalarda Ev Rehabilitasyonu. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Programı Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi, Ankara, 1994

Akdemir N, Birol L. İç Hastalıkları ve Hemşirelik Bakımı. İstanbul: Vehbi Koç Yayınları, SANERC, 2003. s.71-80

Akpınar E, Gülşen M, Uzun S, Bıçakçı K, Yarkın F, Topaloğlu AK, Bayezit A (2004). Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri ve öğretim elemanlarının tıp bilişimi eğitimi konusundaki görüş ve önerileri. Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi Şanlıurfa, Kongre Kitabı.

Arı İ, Şendemir E. Anatomi eğitimi üzerine öğrenci görüşleri. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 200329(2), 11-14.

Arı İ, İrgil E, Kafa İM, Şendemir E. Bir Anket Çalışması: Anatomi Eğitimi ve Öğrencilerin Düşünceleri. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 2003; 29 (2): 15-18.

Arılı E. Review of theEffects of HousingPlace on IndividualandSocial Development andAcademicSuccess of UniversityStudentsbyFocusGroupDiscussion. *Journal of HigherEducationandScience*, 2013; 3(2), 173-178. <https://doi.org/10.5961/jhes.2013.073>

Arslan H, Karahan N, Çam Ç. Ebeliğin doğası ve doğum şekli üzerine etkisi. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2008;1(2), 54-59.

Atwal A, Caldwell K. Do all health and social care professionals interact equally: a study of interactions in multidisciplinary teams in the United Kingdom. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 2005; 19 (3), 268-273.

Aziz MA, McKenzie JC, Wilson JS, Cowie RJ, Ayeni SA, Dunn BK. The human cadaver in the age of biomedical informatics, *The Anatomical Record*, 2002; 269(1), 20-32.

Bandura A. Self-efficacy: Toward a unifying theory of behaviour change. *Psychol. Rev.*, 1977; 84, 191-215.
<https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>

Bandura A, & Wessels S. Self-efficacy, 1994.

Barr H. Competent to collaborate: towards a competency-based model for interprofessional education. *Journal of interprofessional care*, 1998; 12(2), 181-187.

Başar P, Yorulmaz F. Halk Sağlığı Açısından I. Basamak Sağlık Hizmetlerinde Tıbbi Rehabilitasyon ve Fizyoterapistin Rolü. *Balkan Medical Journal*, 1995(1).

Bilir M. Mesleki Gelişiminin Gereği Olarak Yaşam Boyu Öğrenme, Yaşam Boyu Öğrenme, Ankara, Pegem Yayıncılık, 2005: 152-162.

Büyükmumcu M, Aydın AD, Akin D, Yılmaz MT. Medical Students' Views about Practical Lessons' Slides Which Used Education of Practical Anatomy. *Selcuk Tıp Dergisi*, 2013; 29(2), 71-74.

Cankur NŞ. Anatomi Öğretiminde Asya Ülkeleri ile Yapılan Bir Karşılaştırma. Bursa: Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı, 1997; (ss.1-6).

Carmichael SW, Pawlina W. Animated Powerpoint as a Tool to Teach Anatomy. *Anatomical Record*, 2000; 261: 83-88.

Cashin WE. Student Ratings of Teaching: A Summary of the Research, *Center for Faculty Evaluation & Development*, 1988; 20.

Colak T, Bamac B, Ozbek A, Tasdemir R, Aksu E, Yener MD. Opinions of Students Who have Taken Anatomy Lesson at University Regarding the Anatomy Laboratory Education. INTE 2014, International Conference on New Horizons in Education, 2014; (pp. 25-27). Paris, France.

Crisp AH. The relevance of anatomy and morbid anatomy for medical practice and hence for postgraduate and continuing medical education of doctors. *Postgraduate Medical Journal*, 1989; 65: 221-223.

Cross SS, Laidler P. Computer-assisted learning in morbid anatomy: A stimulation of autopsy procedures and death certification. *Medical Scientific & Law*. 1990; 30: 115-118.

Çolak S. The relationship among computer self-efficacy scores, demographic characteristics, and grades in computer courses of students at the school of physical education and sports. *Educational Research and Reviews*, 2013; 8(8), 374-377, April 2013.

Dinsmore CE, Daugherty S, Zeitz HJ. Teaching and Learning Gross Anatomy. *Clinical Anatomy*, 1999; 12: 110-114.

Disability, including prevention, management and rehabilitation. Fifty-eighth world health assembly agenda item 13.13, WHA 58.23, Update 25 May 2005

Daniels TG, Denny A, Andrews D. Using microcounseling to teach RN nursing students skills of therapeutic communication. *Journal of Nursing Education*, 1988; 27(6), 246-252.

Dönmez S. Sınıf öğretmenlerinin fen ve teknoloji dersi öz-yeterlilik inançlarının denetim odağına göre farklılığının incelenmesi üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü 2011.

Edinburgh Declaration of WFME. World Conference on Medical Education – Report, 7-12 August 1988, Edinburgh, Blackwood Pillans, Wilson, Edinburgh.

Elizondo-Montemayor LL. How we assess students using an holistic standardized assessment system? *Medical Teacher*, 2004; 26 (5): 400-402.

Fidan D, Aksakoğlu G. Tıp eğitimine alternatif yaklaşımlar Dünya Tıp Eğitimi Zirvesi Edinburgh 1993, Toplum ve Hekim, 1997; Cilt 12, Sayı 79, Mayıs-Haziran, 1997, Sayfa 32-34.

General Medical Council. Tomorrow's Doctors. Report of the Education Committee. London: GMC; 1993.

Gomleksiz MN, Bulut I. An assessment of the implementation of new science and technology curriculum. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi-Hacettepe University Journal of Education*, 2007; (32), 76-88.

Gökmen GF. Sistematik Anatomi, İzmir, Güven Kitabevi, 2003.

Hall P, Weaver L. Interdisciplinary education and teamwork: a long and winding road. *Medical Education*, 2001; 35(9), 867-875.

Henneman EA, Lee JL, Cohen JI. Collaboration: a concept analysis. *Journal of Advanced Nursing*, 1995; 21 (1), 103-109.

Kaptan F, Kuşakçı F. Fen öğretiminde beyin fırtınası tekniğinin öğrenci yaratıcılığına etkisi. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Bildiriler Kitabı, 2002; 197-202.

Kara A, Öğrenler O, Elvan Ö. Anatomi Anıları. *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 2012; 19(1):54-6
Körner M. Interprofessional teamwork in medical rehabilitation: a comparison of multidisciplinary and interdisciplinary team approach. *Clinical Rehabilitation*, 2010; 24(8), 745-755.

Kulik JA. Student Ratings: Validity, Utility and Controversy. *New Directions for Institutional Research*, 2001(109), 9-25.

Lawall ML. Students Rating Teaching, How Student Feedback Can Inform Your Teaching?, *Centre for Higher Education Research and Development*, The University of Manitoba, 1998; 16

Leung KK, Lu KS, Huang TS, Hsieh BS. Anatomy instruction in Medical Schools: Connecting the Past and the Future. *Advances in Health Sciences Education*, 2006; 11: 209-215.

Lök S, Taşğın Ö, Lök N, Yıldız M. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Farklı Bölüm Öğrencilerinin Anatomi Dersine Olan Öz Yeterlilik Durumlarının Karşılaştırılması. *Selçuk Üni. Sosyal Bil. Ens. Dergisi*. 2009; 21, 339-345.

Mariano C. The case for interdisciplinary collaboration. *Nursing Outlook*, 1989 Nov-Dec; 37(6):285-8.

Marks SC, Bertman, SL, Penney JC. Human anatomy: A foundation for education about death and dying in medicine. *Clinical Anatomy*, 1997; 10(2), 118-122.

McLachlan JC. New Path for Teaching Anatomy: Living Anatomy and Medical Imaging versus Dissection. *The Anatomical Record (Part B: New Anatomy)*, 2004; 281B: 4-5.

McLachlan, JC, Bligh J, Bradley P, & Searle J. Teaching anatomy without cadavers. *Medical Education*, 2004; 38(4), 418-424.

Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Standartları,

http://www.uteak.org.tr/uploads/belge/MOTE_STANDARTLAR_2014.pdf, 10 Nisan 2014.

Nkanginieme KE, Eke N. Learning and evaluation in medical education. *The Nigerian postgraduate medical journal*, 2001; 8(1), 46-51.

Nnodim JO. Learning Human Anatomy: Student Preferences of Methods in a Nigerian Medical School. *Medical Education*, 1988, 22: 412-417.

Oğuz H. (2000). Uzmanlığın Tarihçesi. Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon (1 bs.). Ankara: Güneş Kitapevi.

Organization, W.H. (1958) Expert Committee on Medical Rehabilitation Outlook, 37 (6), 285-288. meeting held in Geneva from 24 to 28 February 1958]: first report.

Ozan H. Premium Ozan Anatomi, 3.baskı Tusdata Yayınevi, Ankara, 2014

Öğetürk M, Kavaklı A, Kuş İ, Songur A, Zararsız İ, Sarsılmaz M. Tıp Öğrencileri Nasıl Bir Anatomi Eğitimi İstiyor?. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 2003; 10(10).

Özdemir Ö, Ülker M, Uyguç M, Huyugüzel P, Çavaş B, Kesercioğlu T. Fen eğitiminde inşacı yaklaşım ve kavram haritalarının kullanımının öğrenci başarılarına olan etkileri. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Bildiriler Kitabı, 2003; (s. 361-366). ODTÜ: Ankara.

Özvarış ŞB, Aslan D, Koçoğlu GO. İtern doktorların sağlık eğitimi seminerleri ile ilgili görüşleri. II.Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi, 2000'li Yıllarda Tıp Eğitimi, Bildiri Özet Kitabı, 2001: 159.

Pajares (2002). Overview Of Social Cognitive Theory and Of Self-Efficacy. (erişim: 10.11.2017) <http://www.emory.edu/EDUCATION/mfp/eff.html>

Pajares F. Self-efficacy beliefs in academic settings. *Review of educational research*, 1996; 66(4), 543-578.

Pelin C, Kürkçüoğlu A, Zağyapan R, Gürel S, İyem C, Ögüş E. Dönem II anatomi eğitiminin klinik eğitim süreci üzerindeki etkinliğine ilişkin öğrenci görüşleri. VII.Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi, Ankara, 2012; Kongre Bildiri Özetleri Kitabı: 153 -154.

Phillips GL. Anatomy: How much or how little and taught by whom? *The American Surgeon*, 1987, 53: 540-542

Ramalingaswami P. Specialty choice of medical students in India, *Medical Education*, 1987; 21: 53-58.

Sarıkaya Ö, Gülpınar MA, Keklik D, Kalaça S. Öğrencilerin Sesini Dinlemek: Eğitimin Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi, *Tıp Eğitimi Dünyası*, 2002; 9: 6-12.

Sayek İ, Odabaşı O, Kiper N. Türk Tabipler Birliği Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu, Türk Tabipleri Birliği Yayınları, Ankara, 2010.

Scholz U, Doña BG, Sud S, Schwarzer R. Is general self-efficacy a universal construct? Psychometric findings from 25 countries. *European journal of psychological assessment*, 2002; 18(3), 242.

Shwalb BJ, Shwalb DV. Development of a Course Ratings Form by a Tests and Measurements Class, *Teaching Psychology*, 1992; 19 (4): 232-234

- Smitherman C, Porter SF. NursingActionsforHealthPromotion, 1981; Cilt 81, No. 10, s. 1933. LWW.
- Taşdemir R, Çolak S, Sivri İ, Yener MD, Güzelordu D, Çolak T, Bamaç B, Rahova G. TheComparison of Self-EfficacyBeliefs of AnatomyBetweentheFirstAndThe Second Class Students in Medical School. *TOJET: theturkish online journal of educationaltechnology* 2015; Special issue 2 for INTE 2015, 570-574.
- Taşpınar M. Modüler Öğretim Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 1998; 22(108).
- Tuygar ŞF. Tıp fakültelerinde mezuniyet öncesi anatomi eğitiminin öğrenci geri bildirimleri ile değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Anatomi Anabilim Dalı, 2014.
- Uçar N. Fizyoterapistlerin diğer sağlık çalışanları ile iletişimindeki bariyerlerin araştırılması. Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, 2016.
- Ünal İ, Tural NK, Aksoy H. Mesleki Eğitim ve Yaşam Boyu Eğitim. Ekonomi Politik Bir Değerlendirme, Yaşam Boyu Öğrenme, Ankara, Pegem Yayıncılık, 2005: 136-151.
- Yasin Arifoğlu. Her Yönüyle Anatomi, İstanbul Tıp Kitabevi, 2016.
- Zimmerman BJ. Self-efficacy: An essential motive tolearn. *Contemporaryeducationalpsychology*, 2000; 25(1), 82-91.

ÖZGEÇMİŞ

1. Adı Soyadı: Derya ACAR

2. Doğum Yeri ve Tarihi: Karabük/18.03.1987

3. Uyruğu: T.C.

4. Medeni Durumu: Evli

5. Çalıştığı Kurum: Karabük Üniversitesi

6. İletişim Adresi: Karabük Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
Karabük/Safranbolu

7. Telefon: 05414631290

8. Mail:deryaacar@karabuk.edu.tr

9. Eğitimi

Lisans: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon

Yüksek Lisans: Kocaeli Üniversitesi Anatomi Anabilim Dalı (2015-)

Yabancı Dil: İngilizce

10. Mesleki Deneyim

Ünvanı	Görev Yeri	Görev Yılı
Fizyoterapist	Özel Aylin Özel Eğitim Merkezi Karabük	2010-2013
Öğretim Görevlisi	Karabük Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	2013-

Bilimsel Yayınlar

1. Ozmen T, Aydogmus M, Dogan H, Acar D, Zoroglu T, Willems, M. (2015). TheEffect of KinesioTaping on MusclePain, Sprint Performance, andFlexibility in RecoveryFromSquatExercise in YoungAdultWomen. *Journal of SportRehabilitation*, 2016; 25(1): 7-12.
2. Özmen T, Gündüz R, Doğan H, Zoroğlu T, Acar D. Kronik Bel Ağrılı Hastalarda Kinezyofobi ve Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki. XV. Fizyoterapide Gelişmeler Kongresi, 10-12 Nisan 2014, Ankara (Poster bildiri).
3. Özmen T, Gündüz R, Doğan H, Zoroğlu T, Acar D. Kronik Bel Ağrılı Hastalarda Ağrı Şiddeti, Özürlülük ve Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki. XV. Fizyoterapide Gelişmeler Kongresi, 10-12 Nisan 2014, Ankara (Poster bildiri).
4. Derya Acar, Tuncay Çolak, Serap Çolak, Tuğba Güngör, Deniz Yener, Elif Aksu, Dilşat Güzelordu. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon lisans ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ön lisans öğrencilerinin Anatomi Eğitimi öz-yeterlilik inanç düzeylerinin karşılaştırılması. ERPA Kongresi, 2-4 Haziran 2016, Saray Bosna(Poster Bildiri)
5. **Acar D.**, Colak T., Colak S., Gungor T., Yener DM, Aksu E, Guzelordu D., Sivri İ., Colak E., Ors A. “TheComparison of Self-EfficacyBeliefLevels on AnatomyEducationbetweentheUndergraduateStudentsfromPhysicalTherapyand RehabilitationDepartmentandtheAssociateStudentsfromVocational School of Health Services in Western Black SeaRegion“. *Journal of Educationand Learning*, 6(3): 151-56, 2017. (Endeks: ERIC).

EK-1

Bu araştırma tıp fakültelerinde lisans düzeyinde verilmekte olan anatomi eğitiminin öğrenci geri bildirimleri ile değerlendirilmesi amacıyla yapılmaktadır. Elde edilecek sonuçlar eğitim-öğretimle ilgili düzenlemelerde yol gösterici olacaktır.

Bu araştırmanın hiçbir aşamasında sizden isim vermeniz istenmeyecek olup, kimlik bilgileriniz saklı tutulacaktır.

Katıldığınız için teşekkür ederiz. **Öğr. Gör. Derya ACAR**

ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU

1. Mezun olduğunuz lise türü?

- a) Genel lise
- b) Anadolu Lisesi
- c) Fen Lisesi
- d) Anadolu Öğretmen Lisesi
- e) Diğer

2. Şu anki sınıfınız:sınıf

3. Dönem tekrarı yaptınız mı?

- a) Evet b) Hayır

4. Okuduğunuz bölümü kendi isteğinizle mi seçtiniz?

- a) Evet b)Hayır

5. Yaşınız:.....

6. Cinsiyetiniz

- a) Erkek b) Kadın

7. Anatomi dersinin işlenişiyle ilgili olarak öğrencilerin fikrinin alınmasını nasıl yorumluyorsunuz?

- a) Gereklidir b) Gerekli değildir

8. Anatomi dersi başarısı için hangisinin geçerli olduğunu düşünüyorsunuz?

- a) Kitap ve atlas yardımıyla sadece kişisel çalışma yeterlidir
- b) Sadece laboratuvar çalışmaları yeterlidir.
- c) İkisi de eşit ölçüde gereklidir.
- d) İkisi de gereklidir fakat kişisel çalışma daha önemlidir.
- e) İkisi de gereklidir fakat laboratuvar çalışmaları daha önemlidir.

9. Anatomide uzmanlaşmayı düşünür müsünüz? Niçin?

- a) Evet Çünkü:
- b) Hayır
- c) Belki

10. Anatomi dersi 4 yıllık mezuniyet öncesi lisans eğitimi programı içerisinde sizce hangi sınıfta yer almalıdır?

11. Laboratuvar çalışmalarınız sırasında hangisinden daha çok fayda görüyorsunuz?

- a) Atlas/ders notları eşliğinde yalnız çalışmak
- b) Arkadaşlarımla birlikte çalışmak

12. İçerisinde anatominin yer aldığı herhangi bir PDÖ (probleme dayalı öğrenme) oturumuna katıldınız mı?

- a) Katıldım b) Katılmadım

13. Katıldıysanız; içerisinde anatominin yer aldığı PDÖ (probleme dayalı öğrenme) oturumlarının mesleki anlamda yetişmenize katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz?

- a) Mesleki anlamda yetişmeme olumlu etkisi var
- b) Mesleki anlamda yetişmeme hiçbir etkisi yok
- c) Mesleki anlamda yetişmeme olumsuz etkisi var
- d) Fikrim yok

14. Ders programında anatomi dersi hangi saatler arasında yer alırsa sizin için daha faydalı olur?

- () 08:30 - 10:10
- () 10:20 - 12:00
- () 13:25 - 15:05
- () 15:15 - 16:55

EK-2

Anatomi öz yeterlilik anketi

Değerli öğrenciler; Aşağıda çeşitli önermeler verilmiştir. Önermelere yönelik fikrinizi ölçekte size uygun gelen yeri işaretleyerek belirtiniz. Bu ölçekte 18 adet madde yer almaktadır. İşaretsiz madde bırakmayınız. Her madde için yalnızca bir seçenek işaretleyiniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Anatomi ile ilgili yeni bir şey öğrenmek beni mutlu eder.					
2. Anatomi öğrenirken karşılaştığım sorunları kendi başıma çözebilmek için uğraşırım.					
3. Anatomi dersini çalışmanın kolay olduğunu düşünürüm.					
4. Anatomiyle ilgili yeni bir şey öğrenmem gerektiğinde zorlanırım.					
5. İşimde anatomi bilgisini kullanmak zorunda kalmak beni sıkıntıya sokar.					
6. Anatomi bilgimi kullanırken çoğunlukla sorun yaşarım					

7. Anatomi benim için fazlasıyla karışık bir derstir.					
8. Gerekli olmadıkça anatomi bilgimi kullanmam.					
9. Anatomi öğrenerek mesleğimde daha başarılı olacağıma inanırım.					
10. İyi bir anatomi bilgim olduğunu söyleyebilirim.					
11. Anatomi öğrenirken sorun yaşadığımda panik olurum.					
13. İhtiyaçlarımı karşılayacak kadar anatomi bilgisine sahip olduğuma inanırım.					
14. Anatomi dersine çalışırken bir sorunla karşılaştığımda mutlaka birisinden yardım isterim.					
15. Anatomi bilgi eksikliği nedeniyle düzeltilmeyecek hatalar yapmaktan korkarım.					

16. Anatomi dersini kadavra ve maketler üzerinde yeterli süre eğitimini almazsam eksik eğitim aldığımı düşünürüm.					
17. Anatomi dersini, anatomi üzerine eğitim almamış birinden almak istemem.					
18. Anatomi dersi mezun olmadan önce son sınıfta tekrar müfredata eklenmesini isterim.					

EK-3

<p>Şuan almakta olduğunuz anatomi eğitimi düşünerek aşağıdaki ifadelere katılma düzeyinizi belirtiniz. İlgili kutucuğa X işareti koyunuz.</p>		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.	Anatomi dersinde en başta dersin içeriği ve ne öğrenileceği ifade ediliyor.					
2.	Derslerin teorik kısmının sayısı ve süresi yeterli					
3.	Derslerin pratik kısmının sayısı ve süresi yeterli					
4.	Anatomi dersi içeriği mesleki anlamda yetiştirmeye yardımcı oluyor.					
5.	Derse olan devamlı katılım anatomi dersinin başarısını artırır.					
6.	Derslerin işleniş yönteminden memnunuz.					
7.	Öğretim görevlileri - üyeleri derse hazırlanarak geliyor.					
8.	Öğretim görevlileri – üyeleri anatomi eğitimi için uygun kişilerdir.					
9.	Öğretim görevlileri – üyeleri ile rahat iletişime geçebiliyorum.					
10.	Ders tam saatinde başlayıp tam saatinde bitiyor.					
11.	Ders bittiğinde konuyu anlamış olarak ayrılıyorum.					
12.	Dersin işlendiği yerin fiziki şartları öğrenme için uygun.					
13.	Ders notu, kitap, atlas, bulmada sorun yaşamıyorum.					

14.	Bir konu işlenirken diğer konularla ilişkilendirilerek anlatılıyor.					
15.	Ders esnasında klinik konulara da yer veriliyor.					
16.	Anatomiye zaman kaybı olarak görmüyorum.					
17.	Anatomi dersini seviyorum.					
18.	Hocalara ders dışında ulaşabiliyorum.					
19.	Anatomi derslerinin işlenişinden memnunum.					
20.	Almış olduğum anatomi dersini yeterli buluyorum.					
21.	Anatomi dersi seçmeli ders olsa bile seçerdim.					
22.	Anatomi sağlık fakültesinde okuduğumu hissettiren derslerin en başında geliyor.					
23.	Pratik derslere yeterli önem veriliyor.					
24.	Pratik derslerde yeterli kadavra ve maket üzerinden eğitim veriliyor.					
25.	Pratik dersleri zaman kaybı olarak görmüyorum.					
26.	Pratik derslerle beraber teorik bilgilerim pekişiyor.					
27.	Pratik derslerin işlenişinden memnunum.					
28.	Anatomi eğitiminin daha iyi değerlendirilebilmesi için pratik sınav şarttır.					

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ

GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU

Etik Kurul Bilgileri	Adı	Kocaeli Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu
	Adres	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Ara Kat 41380 Umutepe Yerleşkesi /KOCAELİ
	Telefon	0262 303 74 50
	Faks	0262 303 74 63
	E-Posta	gokaetikkurul@kocaeli.edu.tr

Başvuru Bilgileri	Araştırmanın Adı	Sağlık alanında farklı bölümlerde lisans eğitimi alan öğrencilerin anatomi eğitimine yönelik yeterliliklerinin karşılaştırılması			
	Araştırma Proje Numarası	KÜ GOKAEK 2016/289			
	Sorumlu Araştırmacı Unvanı/Adı/Soyadı	Prof. Dr. Tuncay Çolak			
	Sorumlu Araştırmacının Uzmanlık Alanı	Anatomi			
	Araştırma Merkezi	Batı Karadeniz Üniversiteleri Sağlık Bilimleri Fakülteleri			
	Destekleyici				
	Araştırmanın Türü	Yüksek Lisans Tezi			
	Araştırmaya Katılan Merkezler	Tek Merkezli ☒	Çok Merkezli ☐	Ulusal ☒	Uluslararası ☐

Değerlendirilen Belgeler	Belge Adı	Var	Yok	Açıklama
	Başvuru Dilekçesi	☒	☐	
	Başvuru Formu	☒	☐	
	Araştırmanın Türü	☒	☐	Anket Çalışması
	Araştırma Protokolü	☒	☐	
	Kullanılacak Form Örnekleri	☒	☐	
	Aydınlatılmış Onam Formu	☒	☐	
	Araştırma Bütçesi	☐	☐	
	Literatür Örneği	☒	☐	
	Taahhütname	☒	☐	
	Biyolojik Materyal Transfer Anlaşması	☐	☐	
	İzin Belgeleri	☒	☐	
	Başhekimlik Onayı	☒	☐	
	Özgeçmişler	☒	☐	
	Değişiklik Bilgi Formu	☐	☐	
	Proje Sonuç Formu	☐	☐	
Diğer	☐	☐		

KÜ Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Onay Formu

Belge Kodu	Rev. Tarihi / No.su:	Sayfa
Onay formu	21.09.2016/KOGOEK01.1	1/2

Karar Bilgileri	Karar No: 2016/ 18 2	Proje No: KÜ GOKAEK 2016/289	Tarih: 2 / 11 / 2016
	Prof. Dr. Tuncay Çolak sorumluluğunda yapılan ve yukarıda bilgileri verilen araştırma başvuru dosyası ve ilgili belgeler, araştırmanın gerekçesi, amacı, yaklaşım ve yöntemleri, gönüllüler için beklenen yarar ve riskler dikkate alınarak değerlendirilmiş ve araştırmanın ilgili protokol doğrultusunda belirtilen merkezlerde yürütülmesi etik açıdan,		
☐ Uygun bulunmuştur. ☒ Eksikliklerin tamamlanması koşulu ile uygun bulunmuştur.* ☐ Uygun bulunmamıştır.*			

Dayanakları	Hasta Hakları Yönetmeliği (01.08.1998/23420); Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi; İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesinin Uygun Bulunduğuna Dair Kanun (09.12.2003/25311); Biyotıp Araştırmalarına İlişkin İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesine Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun (29.03.2011/27899); İlaç ve Biyolojik Ürünlerin Klinik Araştırmaları Hakkında Yönetmelik (13.04.2013/28617); Tıbbi Cihaz Klinik Araştırmaları Yönetmeliği (06.09.2014/29111); Dünya Tıp Birliği Helsinki Bildirgesi; İyi Klinik Uygulamaları Kılavuzu; Türk Tabipleri Birliği Hekimlik Meslek Etiği Kuralları; Türk Tabipleri Birliği Araştırma Etiği Bildirgesi
-------------	--

Etik Kurul Üyeleri

Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet		Araştırma ile İlişki		Toplantıda Bulunma		İmza
			E	K	E	H	E	H	
Prof. Dr. Kadir Babaoğlu Başkan	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☒	☐	☐	☐	☐	☒	Kotluoğlu
Prof. Dr. İ. Erdem Okay Üye	Genel Cerrahi	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☒	☐	☐	☐	☐	☒	Kotluoğlu
Doç. Dr. Canan Baydemir Üye	Biyostatistik	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☐	☒	☐	☐	☐	☐	
Doç. Dr. Selcen Göçmez Üye	Farmakoloji	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☐	☒	☐	☐	☐	☐	
Doç. Dr. Özlem Yıldız Gündoğdu Üye	Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☐	☒	☐	☐	☐	☐	
Doç. Dr. Haluk Emre Özel Üye	Restoratif Diş Tedavisi	Kocaeli Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi	☒	☐	☐	☐	☐	☐	
Doç. Dr. Yusufhan Yazır Üye	Histoloji ve Embriyoloji	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☒	☐	☐	☐	☐	☐	
Yrd. Doç. Dr. Aslıhan Akpınar Raportör	Tıp Tarihi ve Etik	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☐	☒	☐	☐	☐	☐	
Yrd. Doç. Dr. Ceyla Eraldemir Üye	Biyokimya	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☐	☒	☐	☐	☐	☐	

* Gerekçe ve öneriler:

KÜ Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Onay Formu

Beige Kodu	Rev. Tarihi / No.su:	Sayfa
Onay formu	21.09.2016/KOGOEK01.1	2/2

EK 10. Tez Denetleme Listesi

Tez, aşağıdaki denetimler yapılarak tamamlanmıştır.

- Kapak ve iç kapak sayfalarında BİLİM UZMANLIĞI ya da DOKTORA şeklinde elde edilen unvanlar yazıldı (Kapak sayfasına danışman adı yazılmamalıdır).
- Kapak sayfasına mezun olunan PROGRAMIN (Anabilim dalının değil) adı yazıldı.
- Tez kapağı sırt kısmına kılavuzda belirtilen çizimde (yazının yönüne dikkat!) ad, program,yıl yazıldı.
- Onay sayfası uygun çizimde hazırlandı (kazanılan unvanlar BİLİM UZMANLIĞI ya da DOKTORA olmalıdır) imzalatıldı (Enstitü Müdürü'nün imzası da gereklidir, imzaların aynı renk kalemle atılmasına dikkat edilmelidir).
- Dizinler kılavuzda belirtildiği gibi sıralandı.
- Ön sayfalara i, ii, iii şeklinde Roma rakamları konuldu.
- Sayfa numaraları kılavuzda belirtildiği şekilde konuldu.
- Sayfa düzeni kılavuzda belirtildiği şekilde yapıldı.
- Ana metin yazı boyutu 12 olacak biçimde basıldı.
- Dipnot yazı boyutu 10 olacak şekilde basıldı.
- Ana metin satır aralığı 1.5 olacak şekilde yazıldı.
- Kaynaklar abecesel sıralamaya göre yazıldı.
- Kaynak gösterme ilkelerine ve yazım kurallarına uyuldu.
- Ekler kılavuzda belirtildiği gibi verildi.

.13.. / .12 / 2018

Danışman

İmza

Prof. Dr. Tuncay ÇOLAK

